Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 265 (17388) | 1986 оной ноябриин 18, вторник | Сэн 3 мүн.

...ЭЙ АРБАН НЭГЭДЭХИ ...ЛАЛАЙ ВЕРХОВНО ...ДЭЙ ЗУРГААДАХИ ...ИИН ЭХИЛЬЭН ТУХАЙ ...ФОРМАЦИОННО ...ЭДЭЭСЭЛ

...түргэн дабшалтын, бэдэрэлгын ба шэ...лгалгын оршон байдалда совет арад ...ын хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын ...схэжэ байна. КПСС-эй XXVII съездын ...замаар урагшаа бата найдамтайгаар ..., манай парти болон арад туйлаһан ...удаа эрилтэ ехэтэйгээр, бодотоор сэгнэ...ин Эхэ ороной улам баян дэлгэр, ...эдэр болохын тула бүхы юумэ хэлгэдэ ...хандана.

...түрүү, һайн юумэ дэмжэхэ, арадай ажа... ороной ажабайдалай үндэһэн шухала ...удые шиидхэлгэдэ шэнэ ёһоор хандалгые ...гоо гээшэ СССР-эй арбан нэгэдэхи зар... Верховно Соведэй зургаадахи сессидэ ...депутадуудай шиидхэхэ гол зорилго ...сесси ноябриин 17-до Кремлиин Ехэ ордон ...нуудай хамтын заседаняар нээгдэбэ.

М. С. Горбачев, Г. А. Алиев, В. И. Во... А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Д. А. Ку... К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соло... В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, ...бицкий, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, ...Н. Н. Слюньков, С. Л. Соколов, ...ловьев, Н. В. Талызин, А. П. Бирюкова, ...нин, В. А. Медведев, В. П. Никонов, ...умовский, И. В. Капитонов гэгшэдэй ...дадань депутадууд болон айлшад альга ...утаа.

...Верховно Соведэй Национальностьнуу... түрүүлэгшэ А. Э. Восс заседание ...

...зүблэхэ зүйл болон тэрэнэй хүдэлмэ... нэгэн дугаар баталагдана. Иимэ ...д зүбшэн хэлсэхэ табигдаба:

...эй Экономическа ба социальна хүгжэл... оной гүрэнэй түсэб тухай, СССР-эй ...ка ба социальна хүгжэлтын 1986 оной ...мараар дүүргэгдэжэ байһан тухай.

...эй 1987 оной Гүрэнэй бюджет тухай, 1985 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл...

...эй Арадай хиналтын комитедэй ажал ...

...эй хубиин ажал ябуулга тухай ...хуулиин проект тухай.

...эй Верховно Соведэй Президиумэй ...баталха тухай.

...Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын ...орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүү...лэгшэ Н. В. Талызин СССР-эй Экономи...социальна хүгжэлтын 1987 оной гүрэн..., 1986 оной түсэбэй ямараар дүүргэг... тухай элидхэл хэбэ.

...финансын министр депутат Б. И. Гостев ...1987 оной Гүрэнэй бюджет тухай, 1985 ...эй гүйсэдхэл тухай элидхэл хэбэ.

...депутадууд элидхэлнүүдые зүбшэн ...ахалба.

...арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно ...зургаадахи сесси ноябриин 18-да хүдэл...лжэлүүлхэ.

(ТАСС).

ТАСС ...ЛЭНЭ ҺОНИН

...ЗАЛГАНУУД ДҮҮРЭБЭ

[illegible]

...АНИ ЁҺОНОЙ ...ӨРЭЛДӨӨНҮҮД

[illegible]

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ БОЛОҺОН ЗҮБЛӨӨН

Байгша оной ноябриин 14-дэ КПСС-эй ЦК-да зүблөөн боложо. промышленна министерствэнүүдэй предприятинуудта болон нэгэдэлнүүдтэ продукци тушаан абалгые эмхидхэхэ тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь **М. С. Горбачев**, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд **В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, Н. И. Рыжков**, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд **В. И. Долгих, Н. В. Талызин**, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар **А. П. Бирюкова, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский**, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор **Ю. П. Баталин, Г. Г. Ведерников, Л. А. Воронин, В. К. Гусев, Ю. Д. Маслюков, И. С. Силаев** гэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаба.

Нүхэр **М. С. Горбачев** зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Нүхэр М. С. ГОРБАЧЕВОЙ хэлэһэн үгэ

Нүхэдүүд! Промышленна министерствэнүүдэй предприятинуудта продукци тушаан абалгын гүрэнэй ёһо гурим тогтоохо тухай парти, правительствын абаһан шиидхэбэриие бэелүүлгэдэ хабаатай бодото зорилгонуудые зүбшэн хэлсэхын тула КПСС-эй Центральна Комитедтэ энэ зүблөөе зарлаха шухала гэжэ ЦК-гай Политбюро тоолобо.

Союзна республикануудай компартинуудай Центральна Комитедүүдэй, партиин крайкомуудай, обкомуудай, горкомуудай секретарьнарые, түбэй органуудай, министерствэнүүдэй, нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, мэргэжэлтэдые, эрдэмтэдые, техническэ хиналтын ба гүрэнэй тушаан абалгын албан зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые уриһан байгаабди.

Бидэниие шухала ажал хэрэгүүдһээмнай таһалба, зүблөөнэй зүблэхэ зүйл тиимэшье онсо удха шанартай бэшэ гэхэ гү, али бидэнэй заримдаа хэлсэдэгэй ёһоор, эгээлэй юрын асуудал болоно гэжэ таанадай заримашуул тоолохошье болохо. Хэрбээ хэн нэгэнэй иимэ хараа бодолтойгоор ерэһэн байгаа һаань, зүблөөнэй эхилхын урда тээ тэрээнһээ арсахыень гуйха байнаб. Юуб гэхэдэ, энэмнай теэриһэн ябадал гээшэ.

Бодото дээрээ социально-экономическа айхабтар шухала удха шанартай асуудал тухай эндэ хэлэгдэнэ, юуб гэбэл, экономикын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэриин дүнгүүд продукциин шанарта согсологдоно бшуу. Ямар продукциин арадай ажахыда эльгээгдэжэ, тэрэнэй техническэ хэмжээе, хүнэй һуудал байдалые тодорхойлжо байһан тухай, тэрэнэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые ямараар хангажа байһан тухай эндэ хэлэгдэнэ. Хүнүүдэй һанал бодол, урма баяр, орон дотор боложо байһан бүхы үйлэ хэрэгүүдтэ тэдэнэй хандаса энэдэһээл дулдыдаха байна.

Үндэр техническэ хэмжээнэй эдлэл хэрэгсэлнүүдээр, һайн шанартай эд бараагаар дэлгүүрнүүдые хангалга хадаа үргэн ехэ, хүгжэлтэ түгэс экономикын гол шэнжэ болоно. Тад һөөргэ хангалтагүй муу шанартай продукци, һали-були, эдэбхи үүсхэлгүй ажал — эдэ бүгэдэ ниитын ажал хэрэгүүдые, материально-техническэ нөөсэнүүдые, манай бүхы национальна баялигые уруунь дараһан эгээл аюултай, гутамшаг муухай юумэн болоно. Нүхэдүүд, юрэнхыдөө манай дэлгүүрнүүд олонхи ушарта элдэб эсын эд бараагаар дүүргэгдэшэдэг гээшэ. Саашадаа эд бараа үйлэдбэрилгые хүгжөөхэдөө, хэнэйшье худалдажа абахагүй муу шанартай эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха ёһогүйбди. Шэнэ, эрхим шанартай, үргэн хэрэглэмжын эд бараа хүндэ дурадхаха хэрэгтэй. Тиигэбэл тэрэ эдэ бүгэдые худалдажа абаха, сэгнэхэ байна.

Хэрбээ мүнөө манай арадай хэрэглэмжын эд бараанай элдэб зүйлнүүдые абажа харабал, бидэ олохон зүйлөөр баруунай оронуудһаа үлүү гараабди, эгээл таарамжатай һайн нормонуудта дүтэлөөбди. Гэбэшье олохон зүйлнүүдээр саг үргэлжэ дуталдажа байнабди. Хэрбээ «Европын баруун хубидахи ямар нэгэн орондо хэгдээ» гэһэн тамгатайгаар иимэл эд бараанай манай ороной дэлгүүрнүүдтэ гаргагдахадань, тэдэниие үрдилдэн худалдажа абажархидаг. Ямаршьеб ойлгогдосогүй юумэн болоно. Юундэ? Юундэб гэхэдэ, манай үйлэдбэрилэн гаргаһан олохон эд бараан үшөөл хангалтагүй муу шанартай байна. Тиихэдэ манай гаргаһан һайн шанартай эдлэл хэрэгсэлнүүдтэ баруунай оронуудай тамга няажархихадань, тэдэниие мүн лэ үрдилдэн абадаг ушарнуудай тохёолдодог байһые мэдэнэбди.

Продукциин шанарые һайжаруулха хэрэгэй ямараар бэелүүлэгдэһэнһээ манай бүхы арадай ажахын ажал хэрэгүүд дулдыдаха байна. Энэ асуудалые иимээр лэ табиха хэрэгтэй.

Хэрбээ бидэнэй бүхы продукцияа, эд бараагаа һайн шанартайгаар гаргаа һаамнай, манайда олохон эд бараагаар, эдлэл хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангаха асуудал шиидхэгдэхэ байгаа. Манай арадай ажахыю, орон доторой дэлгүүрые хангаха гэшэ тон шухала удха шанартай. Хэрбээ экономикын энэ шэглэлээр хүсэтэ, гүнзэгы ехэ хубилалтануудые хэжэ шадаагүй һаа, түсэбүүдээ дүүргэжэ шадахагүйбди, урдаа табиһан зорилгонуудаа бэелүүлхэгүй, манай общество дотор, манай арад зоной зүрхэ сэдьхэлдэ мүндэлжэ байһан этигэл найдалые хангажа шадахагүй байнабди.

ЦК болон правительство хурдадхалгын зорилго табижа байна. Тэдэ хурдадхалгые шанартай таарлдуулан зохилдуулжа болохо юм аал? — гэһэн бодолтой энэ тэрээгүүр ябахадаа, хүнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө ушараа һэм.

Нүхэдүүд, имагтал продукциин эрхим шанарые туйлаһанай ашаар, ажал хэрэгые, нөөсэнүүдые алмадаг технологинуудые нэбтэрүүлхэ арга олгоһон бүтээсэ ехэтэй, эрхим продукци гаргаһанай ашаар хурдадхалга бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Имагтал продукциин шанарые һайжаруулһанай ашаар лэ. Хурдадхалга шанарые һайжаруулгатай таһаршагүй холбоотой юм. Ондоогоор бодомжолдог хүнүүд хурдадхалга гээшэ юм бэ гэжэ юрэнхы дээрэ мүнөө болотор ойлгоогүй байна гээшэ. Энэ хадаа боро юрьеэнэй юумэ ехээр үйлэдбэрилэн гаргабал, дүүрэхэ гэжэ һанадаг байна. Иимэ юумэн бүхы дээрээ арадай ажахыда, арад зондо хэрэгтэй гээшэ гү? — гэжэ огто бодомжолногүй. Иимэ хандаса хадаа хурдадхалга бэшэ, харин мүнөөнэй хараа бодолоор болоходо, шулуун зэбсэгтэ үе сагай һанал бодол гээшэ.

Нэн түрүүн техническэ хүгжэлтэ дэбжэлтын ашаар лэ, шэнэ техникэ болон технологи нэбтэрүүлһэнэй, хүнэй эдэбхи үүсхэлые бадаруулһанай ашаар лэ хурдадхалгые туйлажа болоно. Энээнэй гол шухала юумэниинь гэхэдэ, шанар, үшөө дахин шанар болоно!

Юрэдөөл, эгээлэй юрын юумэн гэжэ хэн нэгэндэ һанагдажа байхадаашье болохо асуудалай үнэтэ шухаг юумэниинь энэл ха даа. Ажабайдал өөрөө шанарай асуудалнуудые зүблэхэ зүйлдэ табиһан байна. Шэнэдхэн хубилгалгын гол асуудал болгожо, хурсаар, тон орёо хурсаар табяа.

Манайда энэ хараа бодол тодо хурсаар найруулагданхай. Нүхэдүүд, эндэ хабаадажа байһан бүхы хүнүүд, һалбаринууд, партийна эмхинүүд, ажалша коллективүүд энэ асари ехэ ажал хэрэгые амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадахал. Эдэ бүгэдые гүйсэд дүүрэнээр, һайнаар ойлгожо, энэ асуудалые мүнөөдэр зүбшэн хэлсэхэ ёһотойбди. Эндэ нэгэ нэгээ гүйха, тоосоонуудые хэхэ бэшэ, харин ямар юумэнэй хэгдэжэ, ямар юумэ бэелүүлхэ, юунэй анхаралһаа гаргагдашаһан тухай, ямар юумэндэ анхаралаа хандуулха байһан тухай һанамжануудаа хубаалдаха зэргэтэйбди.

Нүхэдүүд, табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбые баталан абаха ёһотой СССР-эй Верховно Соведэй сесси гурба хоноод хүдэлмэреэ эхилхэ юм. Эндэ хабаадалсажа байһан олохон секретарьнар, Верховно Соведэй депутадууд энэ түсэбэй хараа зорилгонуудтай танилсаһан байна. Энэ түсэбтэ табан жэл манай арбан табан жэлэй программада онсо, үндэһэн шухала һуури эзэлхэ юм гэжэ бидэ бултадаа уни хада ойлголсоо һэмди. Эндэ гол үндэһэ һуури табигдаха ёһотой. Экономикодо, хүтэлбэрилгэдэ бидэнэй ямар үндэһэ һуури табиһанһаа, орон дотор политическэ үйлэ хэрэг, социальна политика бэелүүлжэ эхилһэнһээ, партиин, манай кадрнуудай хүдэлмэриин шэнэ онол аргануудые ямараар бэелүүлжэ захалһанһаа бидэнэй саашанхи 15 жэлэй үрэ дүнгүүд дулдыдаха байна.

Тиимэһээ мүнөөнэй табан жэл хүшэр хүндэ, орёошье һаа, эгээл һонирхолтой табан жэл болоно. Хүдэлмэриингөө эршые шангадхан, гол экономическа зорилгонуудые эб эмхитэйгээр шиидхэлгые туйлаха уялгатайбди. Хоёрдохи жэлэй түсэб имагтал иимээр табигданхай. Хүгжэлтын эршые хурдадхаха, үйлэдбэриие болон технологиие эрид шэнэлхэ, техническэ үндэр хэмжээнэй болон шанарай промышленна зүйлнүүдые, арад зондо эд бараа бүтээлгые хангаха гээшэ түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбэй хуули ёһо, гол зүйлнүүд болоно.

Хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха хүдэлмэриие бидэ эхилээ гээшэбди. Энээнтэй хамта бүхы партийна комитедүүдтэ, совет болон ажахын зургаануудта, партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинуудта, бүхы ажалшадта хандуулагдаһан «Продукциин шанарые үндэһөөрнь һайжаруулха тухай» Центральна Комитедэй бэшэг тухай һануулха хүсэлтэйб. Энэ үнэн сэхэ партийна документ дотор бүхы юумэн тухай эли тодоор хэлэгдээ һэн. Бидэ энэ бэшэгэй ёһоор хүдэлмэри эхилэнхэйбди. Тэрэнэй үрэ дүнгүүд харагдажа эхилээ. Продукциин эрхим шанар хангаха талаар эрид хубилалта хэхэ гэһэн Центральна Комитедэй уряа ойлгогдонгёор хулеэн абтаа.

Ажал хэрэгтээ хам оролсожо, богони болзорто продукциин шанарые һайжаруулжа шадаһан хэдэн арбаад предприятинуудые нэрлэжэ шадаха байгааб. Энээнэй урда тээ арадай ажахыдашье, дотоодын дэлгүүртэшье, гадаадын худалдаа наймаандашье абтадаггүй байһан продукци мүнөө буляалдан абтадаг болоо. Ихэдээ, нүхэдүүд, хэжэ шадаха байна бшуубди.

Тиибэшье энэ хэрэг һанаһанда үшөөл хүрэнэгүй. ЦК-гай баалалта доро хүдэлһэн боложо, ЦК-гай бэшэгые зүбшэн хэлсээд, юуншьеб хэгдэжэ эхилээд, энэ хүдэлмэри мүртэйгөөр үшөө ябуулагданагүй гэжэ таанадшье, түбүүдэй, нютаг нютагуудай хүтэлбэрилэгшэд мэдэнэт.

Үглөөдэр гү, али нүгөөдэр машина бүтээлгын продукци 100 процентээр дэлхэй дээрэхи эрхим хэмжээндэ харюусадаг болохо гэжэ би бодоногүйб. Энээнэй тулада олон юумэ шэнэлхэ, шэнээр бодожо үзэхэ хэрэгтэй бшуу. Хэрэгсэл зүйлнүүдэй шанарые һайжаруулха арга замуудые бэдэрэлгын шэглэлые тодорхойлхо, тэдэниие дэлхэй дээрэхи хэмжээнтэй сасуулжа үзэхэ, зохёон хараалха, удаань предприятинуудаар хубааха, техникэ, технологи шэнэдхэн хубилгаха, кадрнуудые хабаадуулха — эдэ бүгэдэдэ ехэ хүсэлэл оролдолго ба саг хэрэгтэй болохо. Хүдэлмэри ааляар ябуулагдана гэжэ минии хэлээшые арсахын аргагүй бшуу. Энэмнай хүшэр хүндэ хэрэг ааб даа. Техникэ, ажалай эмхидхэл, материалнууд, комплектдэ ородог зүйлнүүд, кадрнуудай нэрэ хүндэ — булта асуудалнуудта тэрэ хабаатай. Энэмнай манай үйлэдбэриие түгэсхэхэ зэргэтэй эсэсэй продукт болоно. Энэ хэрэгтэ гэмгүй һайн хубилалтанууд болоно, тиигэбэшье манай эрилтэдэ хүрэнэгүй гэжэ үшөө дахин хэлэхэ хүсэлтэйб.

Үшөө нэгэ юумэн тухай хэлэхэмни. XXVII съезд дээрэ энээн тухай хэлээ һэм, энэ хубиие бидэнэй удаан найруулһан тухай һананаб. Түрүү, һайн шанартай продукци үгэдэг, мүн юрэдөөл ойлгохоор бэшэ муу продукци үгэдэг хүнүүдшье адли һанаа амар ажаһуудаг ушар арадай ажахыда хэзээ болотор байха юм. Тэрээнһээ байтагай голодоһо гаргагша бури һанаа амар ажаһууна. Юундэб гэбэл, техникэ шэнэлэгдэнэгүй, шангаар хүдэлһэнэй, ухаан бодолоо хүдэлгэһэнэй, сэдьхэлээ хүлгөөһэнэй хэрэггүй. Муу шанартай гү, хэрэггүй продукциин түлөө тэрээндэ салин хүлһэ, шан үгэнэ.

Бүхы продукцияа 100 процентээр гадаадын дэлгүүртэ гаргаха, худалдажа олсоһон мүнгэеэ дууһыень, 100 процент өөһэдөө хэрэглэхэт гэжэ олохон хүнүүдтэ хэлээ гээшэ һаа, үгырхэ шахуу болохо бшуу. Юуб гэбэл, тэдэнэрэй бүтээһэн муу шанартай продукци хэндэшье хэрэггүйл. Нүхэдүүд, иигэжэ болохогүй.

Шэнэдхэн хубилгалгын эрхэ байдалда шанарай асуудалда гол һуури олгохо хэрэгтэй. Шанарые һайжаруулха талаар хүдэлмэриин бүхы шэглэлнүүдээр шиидхэхы хэмжээнүүдые абаха шухала. Ажахын тоосоондо, ажаллажа олоһон юумээ хэрэглэхэ, эсэсэй үрэ дүнгүүдээр хубааха гэһэн гол ёһодо би ехэтэ найданаб. Харин эсэсэй үрэ дүн гээшэ продукци болон тэрэниие худалдажа олдоһон мүнгэ зөөри болоно. Хэрбээ тэрэнэй хэрэглэгшэдэ, арадай ажахыда хэрэггүй гээшэ һаань, олзо орохогүй. Олзын ороогүй һаа, саашадаа хайшан гэжэ ажаһууха тухай бодохо ёһотой.

Мүнөөдэр иимэ байна, харин үглөөдэр ажахын тоосоон гүйсэд нэбтэрүүлэгдэхэ гэжэ хэлэхэеэ һанана бэшэб. Тиимэ юумэн байдаггүй. Гэбэшье ажахын тоосооной гуримаар энэ зорилгые шиидхэхэ ёһотой байһамнай зүб. Зарим ушарта энэ зорилго түргөөр, нүгөөдэ ушарта удаанаар шиидхэгдэхэ байна. Энэл замаар дабшаха ёһотой. Бүтээгдэһэн юумэнэй түлөө, шанарай түлөө түлэхэ хэрэгтэй. Харин абтаһан олзо оршо бүхы коллективэй, предприятиин ба хүн бүхэнэй хэрэглэхэ зэргэтэй баялиг мүн. Тиихэдээ хүн бүхэнэй оруулһан тодорхой хубита хараада абтаха ёһотой.

1987 оной январиин 1-һээ продукци гүрэнэй тушаан абалгые эмхидхэхэ гээшэ гол шухала алхамуудай болон шангаа хэмжээнүүдэй нэгэниинь болоно. Арадай ажахыда шухала продукци үгэдэг манай томо томо предприятинуудта энэмнай хабаатай гэжэ хараада абаа һаа, айхабтар ехэ удха шанартай зорилго бидэнэй урда табигдана гээшэ.

Тушаан абалгын гүрэнэй алба байгуулха бодол зүндөө ерээ бэшэ гээд би хэлэхэ байнаб. Туршалга хэгдэжэ, энэ хүдэлмэри бэелүүлэгдэһэн байгаа. Партиин Центральна Комитедэй июниин Пленум дээрэ би энээн тухай хэлээ һэм. Тобшолбол, Москвагай «Фрезер» заводые нэрлэһэн байхаб. Тушаан абалгын гүрэнэй гурим нэбтэрүүлхэ гээшэ бэлэн бэшэ байшоо. Тус предприятида хэрэглэгдэдэг технологи болон документаци ондоо гү, али сахигдадаггүй, техническэ документаци технологитой таарлдадаггүй, зэр зэмсэгүүдынь ондоо, мэргэжэл шадабариень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэхэ мэтэ. Урмашуулганууд, продукци тушаан абалгын гурим, хиналта гэхэ мэтын бүлэг олон асуудалнууд гансата бии болоо һэн.

Хэдэн һара соо иимэ байдалтай байба. Гэбэшье саашадаа «Фрезерэй» ажалай бүхы дүнгүүд һайжараа. Тиихэдээ бодото һайнаар ажаллажа, эрхим шанартай продукци гаргажа шадаха байһандаа зон этигэһэн байна.

Зүгөөр нэгэ асуудал гарана: гүрэнэй тушаан абалгын албан арай шамай бии боломсоороо зарим газарта албан хойрог ябадалтай болоно, саарһа гүүрһа хэмһээ ехээр бэшэнэ гэһэн дохёонууд бии. Хаанашье, хэнэйшье баталаагүй тоосооной янзануудые баримталха, саарһа хэмһээ үлүүгээр бэшэхые һэдэхэ ябадалнууд тодорон үзэгдэнэ. Энэ хадаа ёһотой муу ябадал мүн. Тусгаар зиндаатай, һанаһанаараа, өөрынхеэрээ юумэ хэхэ, занаха аргатайбди гээд гүрэнэй тушаан абалгын албанайхид өөһэдыгөө һанаха болоо һаа, энэмнай гүрэнэй тушаан абалгын албан бэшэ болохо юм. Энэ хэрэгэй гүн удхые гүйсэд ойлгоһон зониие шэлэн олохо, табиха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, гүрэнэй тушаан абалгын албанай ажал ябуулгаһаа зоной, коллективүүдэй, бүхыдөө обществын хуби заяан дулдыдаха байна бшуу.

Политическэ болон техническэ үргэн хараа бодолтой, мэдэсэтэй, оюун бодолойнгоо талаар бата зониие гүрэнэй тушаан абалгын албанда хүдэлгэхые оролдохо шухала.

Эндэ партийна комитедүүдэй үүргэ хурсаар тодорон харагдаха ёһотой. Юумэ мэдэхэ, бэрхэ хүдэлмэрилэгшэдөө гүрэнэй тушаан абалгын албанда үгөөд яахамни гээшэб гэжэ, сэхынь хэлэхэдэ, зарим хүтэлбэрилэгшэд бодоно ха юм. Тэдэмнил һүүлдэ гарыемни мушхажа байхал гээдшье һанана. Иимэ хараа бодол юун тухай хэлэнэб гэхэдэ, хүтэлбэрилэгшын мүнөө боложо байһан юумые ойлгоогүйень, өөрынгөө ажал ябуулга шэнэдхэн хубилгаагүйень харуулна.

Хамтын хэрэгэй түлөө үнэн зүрхэнһөө һанаагаа зободог зон хэрэгтэй. Ямар нэгэ участогта ямар нэгэ деталиин голодоһотойгоор гаража байһаниень гүрэнэй тушаан абалгын албанай хүдэлмэрилэгшэ харахадаа, өөрөө тэндэ ошожо, конструктор, инженер, технологые элсүүлжэ, үйлэдбэри эмхидхэнэ, хүдэлмэришэдтэй хамта шанарай түлөө тэмсэнэ. Иимэ ябадал олоной дэмжэлгэдэ заабол хүртэхэл байха.

Жэлэй дүүрэтэр үлэһэн һара хахад сагай хугасаа соо телевидениидэ, хэблэлдэ предприятинуудай болон һалбаринуудай гүрэнэй тушаан абалгын албантай сүг хүдэлхэеэ хэр бэлдэжэ байһан тухайнь бэшэмээр тусхай гаршаг бии болгохо хэрэгтэй гэжэ һананаб. Энэ хэрэгтэ бии байгаа һайн, түрүү дүй дүршэл тухай үргэнөөр, һонирхолтойгоор хөөрэхэ ёһотойбди. Эдэбхитэйгээр, добтолхы шэглэлтэйгээр ниитын һанамжа бүрилдүүлхэ, зониие энэ хэрэгтэ бэлдэхэ, боложо байһан юумэнэй удха ойлгуулха шухала.

Гүрэнэй тушаан абалгын алба бии болголгын гол асуудал хадаа тэрэниие хүдэлгэжэ эхилхын урдахи бэлэдхэл болоно гээд һананаб. Предприяти, һалбари энэ хэрэгтэ хэр бэлдэнхэй байнаб, тэрэл хэм сооһь гүрэнэй тушаан абалгын албанай ажал ябуулгань эхилхэ. Һайн бэлэдхэлтэй байгаа һаань, энэ хэрэг ехэ хохидол, һаадгүйгөөр ажабайдалда нэбтэрхэ һэн. Харин хаана юшохо һэм, яагаашье һаа продукци тушаажа абана аабза гэжэ һанаһан газарта горитой һаад, тойбо ушаржа болохо.

Социализмые ходо «дарлажа» байха аргагүйбди. Социализмын үедэ ажалша коллективые муу байдалда оруулхагүй, яагаашье һаа; ямар нэгэ шиидхэбэри олоно аабза гээд һанаха тон буруу. Нютагай партийна органууд ЦК-да хонходожо, хайшаагаар ажаллаһанһаа дулдыдангүйгөөр түлэхыел гуйха ха юм.

Иимэ ушарнууд үнэхөөрөө бии байгаа. Жэшээлхэдэ, ямар нэгэ шэнэ лини табиһан, шэнэ технологи хэрэглэдэг болоһон, нормативуудаа һэлгэһэн, хэгдэдэг ажалай хэм хэмжээе хубилгаһан аад, зонтоёо хэрэгтэй хүдэлмэри ябуулаагүй, эдэ бүгэдые кабинедүүд соо шиидхэжэрхиһэн байна ха юм.

Хайша хэрэгээр, албан хойрогсор бэшэ, харин гүрэн түрын хэмжээгээр энээндэ хандаха хэрэгтэй. Үгы һаа, социальна, экономическа, политическэ гажа буруу алдуунууд гаража болохо байна бшуу. Үлөөд байһан һара хахад саг соо энээндэ хэрэгтэй бүхы юумэ партийна комитедүүд хэхэ ёһотой, зонтой ябуулагдадаг хүдэлмэридөө онсо анхаралаа хандуулха уялгатай. Һайнаар бодожо үзөөд, хэрэгтэй бүхы юумэ хэгты. Хүдэлмэриимнай гол шэглэлнүүд эли ха юм.

Эдэ бүхы юумэ арад зоной хабаадалгатайгаар хэхэ шухала. Хэгдэнэл ааб даа гээд энэ шухала хэрэг дүүргэжэ шадахагүйбди. Харин гүрэнэй тушаан абалгын алба бии болгохо гэһэн хэмжээ ябуулга энэ талаар тон томо хэмжээн мүн. Тиимэһээ тэрээндэ бэлэдхэлдэ табигдаһан эрилтэнүүд баһал тусхай байха зэргэтэй. Хэрбээ һүүлдэ, нэгэ тээ энэ хэрэгэй һаад, тойботойгоор нэбтэрүүлэгдэжэ байгаа һаань, министрнүүдһээ, предприятинуудай, партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө шанга асуулта хэхэ эрхэтэй байхын тулада танай анхарал тус асуудалда хандуулнаб. Шангаар асуухабди. Иимэ ехэ хэмжээ ябуулга — гүрэнэй тушаан абалгын алба нэбтэрүүлгэдэ бэлэдхэлэй үедэ ябуулагдаха эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэридэ, техническэ ябуулгануудта үшөө дахин танай анхарал хандуулха байнаб.

Энэ хэрэгтэ манда угаа олон дутуу дунданууд бии гэжэ хараадаа абаха хэрэгтэй. Инженерно-техническэ кадрнууд болон бусадшье хүдэлмэрилэгшэд дунда зэргын хэмжээндэ дан удаан саг соо һуража байгаа, багадхаһан баримтануудые урдаа баридаг байгаа. Эдэ бүгэдые эрид шуудаар заһаха шухала. Тиимэһээ тон ехэ, гүнзэгы, харюусалгатай хүдэлмэри хэрэгтэй. Ондоо зам бидэнэртэ үгы ха юм. Энэ замһаа ерсажашье шадахагүйбди. Энэ замаараа дабшахадамнай ухаатай, холын хараатай, үндэһэн түгэс хүдэлмэри хэрэгтэй.

Эмхи болон журам бэхижүүлгын асуудалнуудта партийна анхарал болон дэмжэлгэ урданайхидаал хэрэгтэй зандаа. Энээнгүйгөөр бидэнэр юушье шиидхэжэ шадахагүйбди. Харин зарим нэгэмнай архидалга усадхааб, шэнэдхэн хубилгалга дүүргээб, эсээб, туляаб гэхэ юм. Журам тухай хэлэлгээ дүүргэхээр болоо; хэды болотор энээнтэй носолдохо зонбибди гэхэшье зон баһал бии.

Энэ таарамжагүй хэрэг мүн. Бодото эмхи гурим болон журам бидэнэр үшөө байгуулаагүйбди. Гансашье экономикын бэшэ, харин бүхы обществын ажаһуудалай, шэнэдхэн хубилгалгын гол шухала, шиидхэхы нүхэсэл болохо эдэ зүйлнүүдэй удха шанарые хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй, партийна комитет бүхэнэй бодотоор ойлгоод байхадал, эмхи болон журам бата бэхи болохо. Энэ талаар хүдэлмэри багаханааршье һуларуулагдаха ёһогүй. Журам болон эмхи гурим бэхижүүлгэ — түрүүшын ээлжээнэй зорилго мүн. Иимэ байгаа, иимэ зандаа үлэхэ. Тиимэһээ эсэжэ эхилһэн зондо энээн тухай һануулхабди, харин эсэшэһэн зон өөһэдтөөл гомдохо болоно.

Манай ороной, арадай хуби заяанай угаа харюусалгатай, туха сүлөөгүй үе сагта бидэнэр ажаһуунабди. Энээниие һайнаар ойлгохо ёһотойбди. Үндэр, гоё үгэнүүдгүйгөөр иигэжэ хэлэхэ байнаб: урдамнай табигдаад байһан асуудалнуудые шиидхэжэ шадаа һаа, манай ороной түүхэдэ, тэрэнэй дэлхэй дээрэ дүүргэдэг үүргэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлхэ шатада мүнөө бидэнэр байнабди.

Энэ зүблөөн дээрэ тодорһон һайн, түрүү юумэнһээ гадна, алдуу эндүүнүүдһээшье һургаал абаха аабзабди, энэ баһал дүй дүршэл ха юм гэжэ найданабди. 1987 оной январиин нэгэнһээ ороной промышленна предприятинуудта гүрэнэй тушаан абалгын албанай хүдэлжэ эхилхынь тулада юун хэгдэхэ ёһотойб гэжэ бидэнэр шиидхэхэ болонобди.

* * *

Стандартнуудай талаар СССР-эй Гүрэнэй Комитедэй түрүүлэгшэ **Г. Д. Колмогоров** мэдээсэл хэбэ. Албан зургаанһаа гадуур хиналтын тусхай органуудые бии болгохо ябадал продукциин шанар үндэһөөрнь һайжаруулгада хабаатай асуудалнуудые шиидхэхэ талаар абтаһан илангаяа залан шууд хэмжээнүүдэй нэгэниинь мүн болоно гээд тэрэ тэмдэглэбэ. Энэ хадаа предприятинуудай хүдэлмэришэдэй, инженернэ кадрнуудай ухаан бодолые шэнэдхэн хубилгахада, гаргагдажа байһан продукциин техническэ хэм хэмжээе болон шанарые эрид дээшэлүүлхэдэ нүлөөлэн туһалха ёһотой юм. Гэбэшье продукци тушаан абалгын гүрэнэй албанай бии болгогдобошье, тэрэниие гаргагшадай, предприятинуудай хиналтын албанай гаргаһан продукциингаа түлөө харюусалгань үнөөхил үндэр зандаа үлэхэ байна.

Гүрэнэй тушаан абалгын алба нэбтэрүүлгэ тухай, шэнээр хүдэлэлгын түрүүшын һайн дүнгүүд, промышленна предприятинуудай болон гүрэнэй тушаан абалгын албанай хүдэлмэрилэгшэдтэй сугтаа хүдэлһэн үе соонь гараһан асуудалнууд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай, партийна, профсоюзай, комсомолой органуудай үүргын улам дээшэлһэн тухай хүндэ ашаа зөөдэг автомобильнуудые гаргадаг Камска нэгэдэлдэ (КамАЗ) гүрэнэй тушаан абалгын алба хүтэлбэрилэгшэ **О. Б. Куршев**, оёдолой «Москва» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директор **И. Я. Кременецкий**, Воскресенскын «Минудобрения» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директор **Н. Ф. Хрипунов**, «Бакэлектроприбор» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директор **М. Агаев**, СССР-эй министрнүүд **В. В. Бахирев, В. М. Лукьяненко, А. А. Ежевский, С. В. Колпаков**, Украинын Компартиин ЦК-гай секретарь **Я. П. Погребняк**, Литвагай Компартиин ЦК-гай секретарь **А. К. Бразаускас**, КПСС-эй Московско горкомой секретарь **О. А. Королев**, КПСС-эй Куйбышевска обкомой нэгэдэхи секретарь **Е. Ф. Муравьев**, КПСС-эй Горьковско обкомой нэгэдэхи секретарь **Ю. Н. Христораднов**, Украинын Компартиин Львовско обкомой нэгэдэхи секретарь **В. Ф. Добрик**, КПСС-эй Ульяновска обкомой нэгэдэхи секретарь **Г. В. Колбин**, КПСС-эй Свердловско обкомой нэгэдэхи секретарь **Ю. В. Петров** болон бусад хөөрэжэ үгэбэ.

Энээнэй удаа нүхэр **Л. Н. Зайков** үгэ хэлэбэ. Эрдэм-техникын дэбжэлтын, үйлэдбэриие эмхидхэлгын хэм хэмжээнэй культура болон журамайнь согсоборилхы баримтань хадаа ажалай болон продукциин шанар мүн гээд тэрэ онсолон зааһан байна.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй зургаадахи сесси

СССР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН 1987 ОНОЙ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБ ТУХАЙ, СССР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН 1986 ОНОЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭГДЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ депутат Н. В. ТАЛЫЗИНАй хэһэн элидхэл

СССР-эй Верховно Соведэй сесси гайхамшагта үе сагта болоно байна. КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд дэй, КПСС-эй XXVII съездын программа заха эдабаринуудые үндэһэ болгон [illegible] бүхы талаарнь шэнэдхэн хубилгалга улам үргэлжэлжэ, бүри үргэн дэлгэржэ, гүн гүнзэгы болоно байна. Социально-экономическэ хүгжэлтые хурдадхаха тухай партиин тодорхойлһон хараа шугамые, совет хүнүүдэй ажабайдалда боложо байһан үндэһэн шухала хубилалтануудые манай арад [illegible] дэмжэнэ.

Эб найрамдал болон бүгэдэ нийтын аюулгүй байдалые бэхижүүлхын, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, ядерна болон зэмбүүлнай зэбсэг [illegible] усадхаха талаар Советскэ Союзэй бэелүүлжэ байдаг гадаадын эдэбхитэй политика, гадаадын политическэ асари ехэ үүсхэлнүүд [illegible] ойлгосотой юм. Эдэ бүгэдэ тэдэнэй ажабайдалай ашэ туһада харюусана, ушар нимэннэ манай орон дотор, социализм хани нэгэдэлтэ оронуудта, мүн бусад олон гүрэнүүдтэ, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэндэ гүнзэгы дэмжэгдэнэ.

Экономикодо болоһон хубилалта урдаа тэбиһэн зорилгонуудые [illegible] шиидхэхэ [illegible] байна. Партиин асари ехэ [illegible] хүгжэлтын стратеги [illegible] бэелүүлжэ эхилэбэ.

Арга нөөсэнүүдые гүйсэд элсүүлһэнэй, үйлэдбэриин хүсэ һайнаар хэрэглэһэнэй, олониитын эдэбхи үүсхэлэй [illegible] ашаар [illegible] урагшаа [illegible] байна.

[illegible]

дээр хараалагдаһанай ёһоор түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ экономико табан жэлэй түсэбэй дунда зэргын даабаринуудай хэмжээндэ гараһан байна.

Машина бүтээлгэ, химическэ болон нефтехимическэ промышленность гэхэ гү, али арадай ажахыда эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые тодорхойлдог һалбаринууд бүхы промышленностьда түйлагдаһан хэмжээнһээ үлүү дээшэ байна. Эгээл мүнөөнэй шэнэ техникэ бүтээн гаргалга үргэдхэгдэнэ. Индустриин үндэһэ һуури табидаг һалбаринуудтай — металлургиин, нүүрһэнэй ба нефтиин промышленностиин хүдэлмэри һайжаруулагдаа. Бүхы түхэлэй транспортаар ашаа зөөхэ даабаринууд дүүргэгдэжэ байна.

Агропромышленна комплексдо тэряа, хартаабха, овощ, алим жэмэс болон мал ажалай продукци үйлэдбэрилэгдэжэ, гүрэндэ худалдагдаа.

Капитальна барилгын эршэ дэлисэ ургаба. Хүдэлжэ байгаа үйлэдбэриие һэльбэн шэнэлхэ, оньһон техникээр зэбсэгжүүлхэ хүдэлмэри хурдадхагдаа. Нёдондо жэлэйхиһээ 25 шахуу процентээр ехэ мүнгэ зөөри энэ талаар гаргашалагдаһан байна.

Промышленностьда ажалай бүтээсэ жэлэй даабариин ёһоор 4,1 процент болохо байһан һаа, 4,8 процентээр

ургаа. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын ашаар продукциин ургалтын 95 процент абтаа.

Арад зоной һуудал байдалые улам һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ байна. Гэр байрын ба социально-соёлой барилгын хэмжээнүүд улам үргэдхэгдөө.

Бүхы союзна республиканууд оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөлгэдэ горитой хубитаяа оруулна.

Гэхэтэй хамта зарим һалбаринуудта, олохон ажалша коллективүүдтэ [illegible] ажалай шэнэ гурим [illegible] удаанаар бэелүүлэгдэнэ, мүнөө [illegible] үндэһэн шухала хубилалта боложо үгы байна. [illegible] — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев Краснодарай хизаарай партиина эдэбхитэдтэй уулзаха үедөө тэмдэглэһэн. — Бүхы һалбаринуудта эршэмтэйгээр хүдэлхэ. Гэбэшье, нэн хэдүүлэ, партиин XXVII съезд табигдаһан стратегическэ зорилгонуудые бэелүүлхэдэ [illegible].

Бии байгаа нөөсэнүүдые үргэнөөр хэрэглэлгэ, арадай ажахын [illegible] һалбаринууд [illegible] эдэбхитэдтэй [illegible]

нүүдтэй зохилдуулан, 1986—1990 онуудай табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудта, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдэй, СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудай оруулһан дурадхалнуудта үндэһэлэн, СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбые СССР-эй Министрнүүдэй Совет табиһан байна гэжэ депутат ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда табигдаһан 1987 оной түсэбэй онсо шэнжэнүүд тухай хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро октябриин 30-най заседани дээрэ 1987 оной түсэбэй проектые хаража үзэхэдөө, тэрэниие гол түлэб һайшаагаа һэн. Байгша ондо экономикодо түйлагдаһан амжалтануудые батадхан хүгжөөлгэдэ, ниитын үйлэдбэриин ургалтын удаан болзорой эрхэ нүхэсэлнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэлгэдэ энэ проект соо гол анхарал хандуулагдаһан байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Тэрэ манай обществын социально-экономическа дэбжэлтые хурдадхаха талаар КПСС-эй XXVII съездын хараа шугамда харюусана, түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй даабаринуудта тааралдан зохилдоно. Совет хүнүүдэй ажабайдалай бүхы талада хабаатай социальна хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэ хадаа тэрэнэй гол шухала зүйл болоно.

Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ бүхы табан жэлэй түсэбые дүүргэлгэдэ ерэхэ жэл шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Энэ хадаа ажахые социалис ёһоор эрхилэлгын шэнэ онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэлгын жэл болохо. Бүхы индустри агропромышленна комплекс, транспорт, хэлхээ холбоон, хүн зоной һуудал байдалые хангалга шэнэ эрхэ байдалда хүдэлхэ юм. Барилга дээрэ, гадаадын экономическа ажал ябуулгада ажахы эрхилэлгэ шэнэдхэн хубилгагдажа захалха байна.

Ажахы эрхилэлгын онол арганууд нарижуулагдажа үргэлжэлхэ. Ажахын бүрин дүүрэн тоосооной, мүнгэ зөөреэр өөрыгөө һомололгын, гаргашануудаа өөһэдөө бусаалгын эрхэ байдалда союзна табан промышленна министерствэ, зарим томо нэгэдэлнүүд, бусад министерствэнүүдэй зарим предприятинүүд, мүн баһа СССР-эй Минморфлот болон худалдаа наймаан оруулагдахань. Нэгэдэлнүүдэй болон предприятинуудай ажахын талаар бээ даанги байдал, ажалша коллективүүдэй үүсхэлые хүгжөөлгэ улам батадхагдаха. Үйлэдбэриие улам эршэмтэйгээр хүгжөөлгые, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгые, продукциин үнэ сэнгыень доошолуулгые түйлаха эрхэ байдал зохёогдохо.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ эрилтэнүүдтэй зохилдуулагдан, нэгэдэлнүүдэй болон предприятинуудай хүгжэлтэдэ һомологдохо мүнгэн зөөриие, материальна урмашуулгые тэдэнэй ажахын талаар ажал ябуулгын эсэсэй дүнгүүдтэй нягта холбоһон үндэһэн [illegible] гэдхэхэ гэһэн парти, правительствын хараа шэглэлһээ уламжалан, урдань түсэб дотор даалгабари болон үгтэдэг олон тоото показательнуудые мүнөө өөһэдөө түсэблэхыень министерствэнүүдтэ, албан зургаануудта, союзна республиканууудта гү, али нэгэдэлнүүд болон предприятинуудта дамжуулан үгтэбэ. Гүрэнэй түсэб дотор гол шухала показательнууд, лимит болон нормативууд үлэбэ, тэдэнь оронойэкономикые түбһөө даамайгаар хүтэлбэрилхэ арга олгохо байна.

Түсэблэлгэдэ, мүн нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай ажал ябуулгые сэгнэлтэдэ «валова» дүнгүүдые гаргадаг гуримые дабаха талаар нилээд ехэ юумэ хэгдээ. Хэлсээгээр баталагдаһан уялгануудые 100 процент бэелүүлгэ промышленностьда 1987 онһоо хойшо гол показатель болохо. Хэлсээнүүдые бэелүүлгэ мүн баһа капитальна барилгада, арадай ажахын бусад һалбаринуудта сэгнэлтын гол показательнуудай нэгэн болохо байна. Энэшье ойлгосотой. Хэлсээнүүдые бүрин дүүрэнээр бэелүүлгэ—экономикын материальна талаар тэнсүүриин, тогтонижонги байдалай, арадай ажахын жэгдээр хүдэлсын үндэһэн болоно ха юм.

«Гаргашатайгаар» хүдэлхэ гээшые зайсуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Энээндэ гүрэн предприяти хоёрой хоорондо олзо орошые хубаалгын нормативна онол аргада оролго һайн нүлөө үзүүлхэ, энэнь тэрэ олзо зөөриин коллективүүдэй социальна болон үйлэдбэриин талаар хүгжэлтын шиидхэхы эхин үндэһэн болохо.

«Түйлаһанһаа» уламжалжа түсэблэхэ гэһэн гурим мүн лэ дабагдаа. 1987 ондо үйлэдбэриин ургалта урдынхи шэнги, түсэбэй дүүргэлтэһөө бэшэ, харин 1986 оной түсэбһөө үндэһэлэн, түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудһаа уламжалан хараалагдаба. 1987 оной проектнүүд табан жэлэй даабаринуудай хэмжээгээр табигдаа.

Энэ шэнэ ёһо гурим үнэн дээрээ табан жэлэй түсэбые түсэблэлгын гол зэбсэг болгоно, тэрэнэй тогтонижонги байдалые хангана, удаан болзорой экономическа нормативуудые хэрэглэлгэһээ эгээн ехэ ашаг үрэ абаха эрхэ байдал олгоно. Нүгөө талаһаа, амжалта түгэс хүдэлжэ байдаг коллективүүдтэ түсэбөө дүүргэхэдээ бүхы нөөсэ боломжонуудые хэрэглэхэ, түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэдэмнай саашадаа даабари нэмэхэ гэжэ айнгүйгөөр хүдэлхэ арга олгоно бшуу.

Нефть, газ олзоборилдог, нүүрһэнэй промышленностиин, хара болон үнгэтэ металлургиин, ой модоной, целлюлозно-саарһанай болон модо болбосоруулгын промышленностиин, ой модоной ажахын, барилгын материалнуудай промышленностиин, түмэр замай транспортын ажалша коллективүүдэй продукци олзоборилгын, үйлэдбэрилгын болон ашаа зөөлгын талаар үгтамжын түсэбүүдые абаһан ушар энэниие үнэншэмөөр батадхана гээшэ. Тэдэнэй жэшээгээр бусадшье һалбаринуудай ажалшад үгтамжын түсэбүүдые абана.

1987 оной түсэб зохёохо [illegible] бүхы һалбаринуудай хүдэлмэриие [illegible] түрүүшын [illegible] эмхид[илгэ] [illegible] анхарал [illegible]

[illegible] хэдхэхэ гэһэн парти, правительствын хараа шэглэлһээ уламжалан, урдань түсэб дотор даалгабари болон үгтэдэг олон тоото показательнуудые мүнөө өөһэдөө түсэблэхыень министерствэнүүдтэ, албан зургаануудта...

Эдэ дутагдалнуудые зайсуулхын тула адли үндэр эршэтэйгээр хүдэлхөөр гүрэнэй түсэбые кварталнуудта хубаарилха хэрэгтэ СССР-эй Госпланай, СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудай, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдэй, харин квартальна түсэбүүдые һара бүхэндэ зүбөөр хубаарилха, тэдэниие тогтууритайгаар бэелүүлгые хангаха талаар нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно.

Арадай ажахын томо-томо комплекснүүдтэ, адлирхуу һалбаринуудай бүлэг бүхэндэ даабаринуудые бүридхэн үгэхөөр табан жэлэй түсэбтэ хараалагдаһан гол шэглэл 1987 оной түсэб дотор шангадхагдаһан байна. Иимэ гурим СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй сагүргэлжын органуудта түсэб зохёолгодо эдэбхитэйгээр хабаадаха, тэрэнэй бэелүүлгые даамайгаар хинаха арга олгохо байна.

Экономическа хүгжэлтын социальна шэглэлые шангадхаха гэһэн КПСС-эй XXVII съездын даабариие бэелүүлэн, 1987 оной түсэб дотор арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ болон худалдаалгые, хүн зондо түлбэритэй туһаламжын системые, социальна-соёлой һалбариин материальна үндэһэ һууриие бэхижүүлгые, орон дотор болон союзна республика бүхэндэ хүн зоной мүнгэн зөөриин талаар олзо оршын болон гаргашануудай тэнсүүриие оруулһан социальна комплексно түсэб түрүүшынхеэ зохёогдобо гээшэ.

Иигэжэ 1987 оной түсэб ажахы эрхилэлгын бүхы онол аргануудай аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлсые хангаха, хүнэй зохёон байгуулхы бэлиг шадабариие бүрин дүүрэнээр элсүүлхэ хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй. Түсэб дүүргэлтын амжалта хүтэлбэриин дээдэ шатын — министерствэнүүд, албан зургаанудай — экономическа арганууудые хэрэглэлгэдэ, доодо шатануудта — цехүүдтэ, бригадануудта, үйлэдбэридэ — ажахын тоосооной шэлжэн эрголтоһоо дулдыдаха байна.

Кадрнуудай экономическа бодомжолгые хубилгаха, экономикодо болон обществын ажабайдалда боложо байһан үндэһэн хубилалтануудай удха шанарые хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй гүнзэгыгөөр ойлгохо, хүдэлмэриин шэнэ онол арганuудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ онсо удха шанартай.

Саашадаа элидхэлшэ 1987 оной түсэбтэ ниитэ-экономическа тодорхойлолго үгэхэдөө, 1987 ондо хараалагдаһан шухала показательнууд түсэбтэ табан жэлэй зорилгонуудтай тааралдана гэжэ онсолон тэмдэглээ. Ороной оборонно хүсэ шадалые хэрэгтэй хэмжээндэ байлгаха талаар хэмжээнүүд хараалагдана.

1986 оной түсэбэй ёһоор национальна доход 3,9 процент дээшэлһэн байгаа һаа, 4,1 процент дээшэлхэ, харин промышленностиин продукци 4,3 процент байгаа һаа, 4,4 процент дээшэлхэ.

Ашаг үрэтэй эрхэ нүхэсэлнүүдые бүри хүсэдөөр хэрэглэһэнэй үндэһөөр 1987 ондо экономико хүгжөөгдэхэ болоно. Ниитын ажалай бүтээсэ 4 процент дээшэлхэ. Промышленностьда тэрэ 4,4 процент, барилгада—3,8 процент, түмэр замай транспортда — 4,6 процент дээшэлхэ байна. Материальна үйлэдбэриин һалбаринуудта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр национальна доходой, продукциин болон хүдэлмэриин бүхы ургалта түйлагдахаар хараалагдана.

Үйлэдбэриин хүсэнэй хуушарһан таарамжагүй шэглэл дабагдахаар хараалагдана. Промышленностиин хүдэлжэ байгаа предприятинуудта физическэ болон моральна талаараа хуушарһан гол фонднуудые һэлгэлгэ гурбанай нэгэ хубяар дээшэлүүлэгдэхэ. Гол фонднуудые хэрэглэлгые эрид һайжаруулха зорилго табигданхай.

Орон дотор предприятинууд болон эмхи зургаануудые 2—3 халаанай хүдэлмэриин гуримда оруулха талаар хэмжээнүүдые бэелүүлхэ гээшэ ажахын-политическэ шухала зорилго болоно. Тэрэниие шиидхэлгэ ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха партиин хараа шугамые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ шэглүүлэгдэнхэй.

Хоёр-гурбан халаанай хүдэлмэриин гуримай бэелүүлэгдэхэдэ, тодорхой экономическа дүнгүүд түйлагдаха—продукци үйлэдбэрилгэ ба ажалай бүтээсэ дээшэлхэ, мүнөөнэй бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүд гүйсэдөөр хэрэглэгдэхэ, үйлэдбэриин бии байгаа талмайнууд бүри һайнаар хэрэглэгдэхэ, шэнэ предприятинуудые байгуулгада капитальна һомололго багаар хэгдэдэг болохо байна.

Алмалта арьбалалтын гуримые бэхижүүлжэ, ажахыгаа гамтай наринаар эрхилхые ажалша коллективүүдэй оролдодог болоһоной ашаар продукциин өөрынь үнэ сэнгые горитойгоор доошолуулгые, ашаг олзын ургалтые хараалха арга олгоо. Эдэ дүнгүүд түсэбтэ табан жэлэй зорилгонуудтай тааралдана. Гэбэшье тэдэниие һайжаруулха арга боломжонууд ехэ. Гарзатай предприятинууд болон ажахынуу-

дай тоо, тэрэ тоодо агропромышленна комплексдо эрид үсөөрүүлэгдэхэ зэргэтэй. Арадай ажахын алгадгүй бүхы һалбаринуудта экономическа хүдэлмэриие эрид һайжаруулха эрилтэ парти табина.

Түүхэй эд болон материалнууд схээр алмагдажа, энэ зорилго бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Нөөсэнүүдые алмалгада онсо анхарал хандуулагдана. Үлөөдэһэ хэрэглэлгэ нилээд дээшэлхэ. Тиигэжэ 1987 ондо национальна доходой металл болон элшэ хүсэ гаргашалгые хорооход гэжэ хараалагдана.

1987 оной түсэбэй показательнууд эрдэм-техникын дэбжэлтын түйлалтануудые эдэбхитэйгээр хэрэглэлгэдэ үндэһэлхэ байна, гээд депутат хэлээ.

Бүтээгдэдэг продукциин техническэ хэмжээе, нэн түрүүн машина бүтээлгэдэ эрид һайжаруулха зорилгонуудые шиидхэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана. Дэлхэй дээрэхи хэмжээндэ хүрэмэ гол продукциин хубинь машина бүтээлгын министерствэнүүдээр 1,6 дахин дээшэлхэ байна. Удаадахи жэлнүүдтэ иимэ продукциин хубинь улам ехэ болохо. КПСС-эй ЦК-гай июниинь (1986 он) Пленумээр табигдаһан зорилго түсэбтэ табан жэлэй эсэс тээшэ шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

Табан жэлэй түсэбэй ёһоор 16 процентын орондо тоолон тодорхойлхо техникын хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ 19,5 процентээр ехэ болохо. Хүнүүдэй хэрэглэхын тулада ЭВМ олоор бүтээгдэжэ эхилхэ.

Машина бүтээлгын комплексын продукци шэнэлэлгые нилээд хурдадхаха гээд хараалагдана. Тиихэдээ шэнэ продукциин технико-экономическа параметрнууд урда тээнь бүтээгдэдэгһээ һураггүй дээгүүр байха.

Ультра-абяае болон ехэ даралта хэрэглэлгэдэ үндэһэлдэг лазерна, плазменна, мембранна, технологическа мэтын тон шэнэ технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн хэрэглэхэ талаар даабаринууд тогтоогдоо. Түүхэй эд үргэлжэдэнь болбосоруулха, газ болон нефть нарин һайнаар илгажа абаха, порошково металлурги болон бусад хүдэлмэри хэрэглэлгын хэмжээн нилээд ургэдхэ. Хүдөө ажахыда ашаг үрэтэй технологи нэбтэрүүлхэ талаар үргэн ехэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана.

2000 он болотор СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай Эрдэм-техникын дэбжэлтын комплексно программаар хараалагдаһан даабаринууд бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Арадай ажахые мүнөөнэй эрдэм-техникын үндэһэ һууриида бүри түргөөр оруулха хэрэгтэ һалбаринууд хоорондын эрдэм-техникын комплекснүүд туһа нэмэри болохо зэргэтэй.

Саашань элидхэлшэ арадай ажахын шухала комплекснүүдые хүгжөөлгэ дээрэ тодорхойгоор тогтоһон байна. Продукциин техническэ хэмжээнэй болон шанарай асуудалнуудта хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй зүгһөө хандалгые эрид хубилгаха зорилго партимнай табина гээд тэрэ хэлэбэ. Продукциин шанарые һайжаруулха гээшэ арадай ажахын болон хүн зоной олон янзын эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые бүри хүсэдөөр хангаха асуудалые шиидхэлгын зайлашагүй эрхэ нүхэсэл болоно.

Ерэхэ жэлһээ эхилжэ шанарай хиналтада табигдадаг эрилтэнүүд үндэһөөрөө хубилгагдаха, продукци тушаан абаха гүрэнэй албан бии болгогдохо. Муу шанартай продукци арадай ажахыда хэрэггүй, тэрэ абтахагүй гээд асуудал эрид табигдана. Энээн тухай партиин Центральна Комитедтэ болоһон зүблөөн дээрэ тодорхой хөөрэлдөөн гурбан үдэрэй саана болоо һэн.

Машина бүтээлгын, түлишын-элшэ хүсэнэй, металлургическа болон агропромышленна комплекснүүдэй, хүндэ индустриин зарим һалбаринуудай, транспортын, хэлхээ холбооной, капитальна барилгын зорилгонууд элидхэл соо тодорхойгоор хаража үзэгдэһэн байна.

Арад зоной һуудал байдалые һайжаруулха ба социальна хүгжэлтын асуудалнууд дээрэ элидхэлшэ тодорхойгоор тогтоо. 1987 ондо түсэбэй социальна шэглэл нилээд шангадхагдахаар хараалагдана гээд тэрэ хэлээ. Национальна доходой ургалтын дүрбэнэй гурба шахуу хубинь арад зоной һуудал байдалые һайжаруулгада шэглүүлэгдэхэ. Совет хүнүүдэй ажабайдалай бүхы талануудта хабаатай бүлэг хэмжээ ябуулганууд бэелүүлхэ, түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудтай сасуулхада, социальна шухала асуудалнуудай шиидхэлгые хурдадхаха гээд хараалагдана.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай зариманайнь салин дээшэлүүлхэ ба ажалайнь түлбэри нарижуулан һайжаруулха, үхибүүдтэй бүлэнүүдтэ гүрэнэй туһаламжа ехэ болгохо, ургажа байгаа эдир үетэниие хүмүүжүүлгэ, ажалшадые социальна талаһаань хангалга һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ. Энэ зорилгоор гүрэнэй бюджедһээ, 2,8 миллиард түхэриг һомологдохонь.

Салин хүлһэ түлэлгэ нарижуулан һайжаруулга хадаа үйлэдбэри эршэдхэлгэ хангалгын, хүгжэлтыень түргэдхэлгын гол нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь болоно. Энэ талаар абтаха хэмжээ ябуулганууд коллективэй болон хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй салингай ажалай шанарһаа, тоопоо, эсэсэйнь дүнһөө сэхэ дулдыданги байлгын ёһо гуримһаа уламжалан бэелүүлэгдэхэ юм.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дунда зэргын салин 1987 ондо 201, харин колхозникуудай ниитын ажахыда хэһэн ажалай түлөөһэн һарын 162 түхэригтэ хүрэхэ байна. Табан жэлэй түсэб соо 1987 ондо гэжэ хараалагдаһанһаа энэ ехэ болоно. Ниитын хэрэглэмжын фонднуудһаа зондо хүнгэлэлтэ болон элдэб түлбэри хэлгэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанһаа баһал ехэ. Энээнһээ уламжалан, хүн бүхэндэ тудадаг бодото олзын хэмжээн мүн лэ ургаха юм.

Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргалга болон зониие хангалгын хэмжээ дээшэлүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаба. Бүхы нэгэдэлнүүд болон предприятинуудта иимэ эд бараа үйлэдбэрилхэ, зоной хэрэглэмжэ улам һайнаар хангаха, хайшаагаар мэргэжүүлэгдэһэнһээ дулдыдангүй худалдаа наймаанай организацинуудай захилаар иимэ эд бараа гаргаха, фирменнэ хангалга һайжаруулха зорилго табигдаһан байна.

Хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангалга горитойгоор һайжарха, хүнгэн промышленностиин эд бараан урданайхиһаа ехээр худалдагдадаг болохо. Арад зоной һуудал байдал һайжаруулгада, хангалгын алба саашадань хүгжөөлгэдэ, байрын гэрнүүдые барилга улам түргэдхэлгэдэ, социально-соёлой байгууламжын материальна үндэһэ һуури бэхижүүлгэдэ горитой анхарал хандуулагдаха байна.

126,2 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд ерэхэ жэл соо баригдахаар хараалагдаба. Энэ хадаа байгша табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанһаа ехэ, харин үнгэрһэн табан жэлдэ нэгэ жэл соо дунда зэргээр баригдаһан байрын гэрнүүдһээ талмайнь 15,8 миллион дүрбэлжэн метрээр дээгүүр болоно. Предприятиин фонднуудһаа байрын гэрнүүдые барилгада горитой мүнгэн үгтэхэ юм. Тиигэжэ 8,2 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые бариха арга боломжо олгогдохо байна. Кооперативна болон хубиин байрын гэрнүүдые барилгын хэмжээн яһала ургахаар хараалагдана.

Арадай гэгээрэлэй болон элүүрые хамгаалгын үндэһэ һуури саашадаа хүгжэхэ ба бэхижэхэ юм. Оршон тойронхи байгаали хамгаалха талаар ябуулагдадаг хүдэлмэри бүри үргэдхэгдэхэ байна.

Союзна республиканудай экономическа болон социальна хүгжэлтэ тухай [illegible] энэ талаар табигдаһан [illegible] табан жэлэй даабаринуудта [тааралдуулагдан] табигдаа [illegible] элидхэлшэ онсолон [illegible] оной июль соо батал[агдаһан] «КПСС-эй XXVII с[ъездэй] шиидхэбэринүүдһээ [уламжа]лан, социально-экономи[ческа] хүгжэлтэ хурдадхаха[д] арадай депутадуудай [Совет]үүдэй үүргэ болон [харюусал]га саашадань дээшэлүү[лхэ ту]хай» КПСС-эй ЦК-гай [СССР-]эй Верховно Соведэй [Прези]диумэй болон СССР-эй [Министр]нүүдэй Соведэй тогт[оолоор] хараалагдаһан зорил[го] бэелүүлхэ хэрэгтэ тон [...] лөө үзүүлмэ удха [...] байна гээшэ,

Нютаг нютагай бо[...] баринуудай арга бол[...] дые экономико хүг[...] зохидоор тааруулан [...] тиихэдээ республи[...] хизаарнуудай болон [...] нуудай ороной арад[...] хын бүрин бүхэли [...] оруулдаг хубитыень [...] гэлжэ дээшэлүүлхэ [...]

Республика бүхэн[...] тэдэ хабаатай тодорх[ой] ринууд түсэб соо [...] даа.

Онсолходо, машина [...] газова болон химич[...] мышленность РСФС[Р-...] нөөр хүгжэхэ, Хара [...] нютагуудай экономи[...] социальна байдалын [...] хүгжэлтээ абаха [...] риин болон Алас Дүр[...] экономическа хүс[...] ургалгада ехэ анхарал [...] лагдахаар хараалагд[ана].

Саашадаа союзна ре[спубли]кануудай экономическ[а] социальна хүгжэлт[...] асуудалнууд дээрэ [...] тогтобо.

Гадаадын, эконо[...] ажал ябуулгануу[...] һөөрнь нарижуулан [...] руулха талаар бата[...] таһан тогтоолнууды[е] абан, гадаадын экон[...] харилсаануудай [...] зохёогдоо гэжэ эли[д...] заагдаа. Социалис [...] экономическа нэгэд[...] даа улам үргэдэхэ [...] зэгы болохо юм. Хо[...] худалдаа наймаан[...] ургахаһаа гадна [...] сэхэ холбоо бариса[...] га болон хамтын пр[...] нуудые бии болгог[...] харилсаанай шэнэ [...] нууд хүгжэлтэ аба[...]

Гадаадын экономи[...] ябуулгада министер[...] албан зургаануудай [...] болон предприяти[...] хэ болон харюусал[...] тойгоор дээшэлэ[...] юм. Гадаадын орону[...] далдаа наймаа ург[...] нүтөөлхэ нөөсэ ар[...] эконуудаа гүйсэдөөр [...] хэ, гадаадын экономи[...] ябуулгаа улам ашаг [...] тэй болгохо хэрэгт[...] гол анхаралаа хандуу[...] гатай.

Элидхэлайнгаа тү[...] Н. В. Талызин нүгэ[...] Ерэхэ жэл—Агуу [Октябриин] 70 жэлэй ойн жэл [...] хадаа манай ороной [...] тон ехэ үйлэ хэрэг [...] нсэ Социально-эконо[мическа] хүгжэлтэ хурдадхал[...] дые бодото дээрэнь [...] замдамнай ойн бай[...] онсо үүргэтэй, удх[а...] тай байхань гэшэ. [...] хубилгалгын бүхы [...] най бүхы хүсэл [...] экономико болон [...] дал байдал саашад[...] жаруулха хэрэгтэ [...] лагдахань ха юм.

1987 оной түсэб со[...] даабаринууд хараал[...] хын болон социа[...] далнуудые шиидхэ[...] ёһо гуримуудтай [...] нуудтай сэхэ холб[...]

Эдэ түс[...] хүдэлмэри[...] дай, ин[...] гай ажал[...] ти бүхэнд[...] хэндэ үн[...] эрхэ бай[...] партийна [...] органууд[...] лан шууд[...] удха шан[...] рысөө [...] хадаа то[н...]

1987 о[...] партиин [...] тэ шиидх[...] хэ замдам[...] алхам бо[...]

[Альга [...]

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ БОЛОҺОН ЗҮБЛӨӨН

Экономическашье, политическэшье бүхы асуудалнууд энээндэ хабаатай байна ха юм. Гүрэнэй тушаан абалгын албанай хүдэлжэ эхилхэдэнь, хүдэлмэриеэ ягаад эмхидхэхэ тухай эндэ гансал хэлэгдэнэ бэшэ. Зорилго бүри үргэнөөр табигдана: бии байгаа нөөсэ арга боломжонуудаа ямар аргаар, һайнаар, ээзэн янзаар хэрэглэхэб, хайшан гэжэ үйлэдбэри дээрэ эмхи гуримтай болгохоб, ажалай болон технологическа журам бэхижүүлхэб, ажалаа нэгэ жэгдээр ябуулхаб, голодоһо гаргашадые тэсэхэгүй байдал тогтоохоб?

Гүрэнэй тушаан абалгын алба нэбтэрүүлгэ —гансал өөрын уйтахан зорилготой хэрэг бэшэ юм. Түсэблэлгэ болон хүтэлбэрилгэ һайжаруулха, нэгэдэлнүүд, предприятинууд болон бүхэли һалбаринуудые ажахын тоосоондо, өөһэдынгөө мүнгэн зөөрөөр

хангалгын, гаргашануудаа бусаалгын гуримда оруулха, предприятинуудай бэээ даа-һан байдал ба харюусалга дээшэлүүлхэ, салин хүлһэнэй урмашуулхы үүргые улам ехэ болгохо талаар абтажа байһан бүхэли багсаа хэмжээнүүдһээ таһалан, түс асуудал хаража огто болохогүй бшуу. Эдэ болон бусад олон хэмжээ ябуулгануудай эсэсэйнь зорилго хадаа продукциин техническэ хэм хэмжээ, найдамтай байлгыень, шанарыень, манай бүхы хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлгэ мүн болоно ха юм.

«Шанар» гэһэн ойлгосодо парти тон үргэн удха олгон харана. Энэ хадаа продукциин гансашье үндэр техническэ хэм хэмжээн болон найдамтай байлгань бэшэ юм. Энэ хадаа нэн түрүүн манай хүдэлмэриин түхэл маяг, үгэ болон хэрэгэй бата найдамтай холбоон, албан зургаанай, уйтахан ба саг зуурын юумые ерээдүйн түлөө тоонгүй орхихо шадабари гээд хэлэнэбди.

Гүрэнэй тушаан абалгын албанай һайнаар, бүтэмжэтэйгээр хүдэлхэ эрхэ байдал тогтоолгодо нютагай партийна органуудай үүргэнь тон шухала байха юм. Эдэнэр хадаа партийна болон гүрэнэй үндэр дээдын эрилтэдэ түшэглэхэ, залан шууд, нэтэрүү байха, саг зуурынгаа олзо хараад, нютагайнгаа тала барьяад, бодото байдал үнэнһеэнь гоёор харуулхые һэдэн, гүрэнэй тушаан абалгын албанай продукциин шанарта зүб сэгнэлтэ үгэхэдэнь һаад ушаруулхые һэдэгшэдһээ шангаар асууха ёһотой.

Ажалай эмхидхэл, продукциин шанар һайжаруулха талаар ажалша коллективүүдэй үүргэ дээшэлүүлхын тулада манай профсоюзууд эдэбхитэй, залан шууд ажал ябуулха аабза гэжэ хүлеэхэл ёһоорөө найданабди. Бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй ажалдаа бодото һайнаар, харюусалгатайгаар, оролдосотойгоор хандадаг байлгые хангаха, хүдэлмэрикшэдэй болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариие байһан соонь, олон зоной хододоо мэдэхээр сэгнэхэ хэрэгтэй. Имагтал дээдэ шанартай продукци гаргахабди гээд, бригадна тамгатайгаар хүдэлхөөр бэлэн бригадануудай үүсхэл болон дүй дүршэл дэмжэхэ, үргэнөөр тарааха шухала. Цех, участок, болон бригадануудта үндэр шанарай түлөө социалис мүрысөөнэй удхые улам тодорхой

болгохо, эсэсэй дүнгүүдэй түлөө ажалшадай харюусалгые дээшэлүүлхэ гээшэ баһал онсо удхатай ха юм.

Шанарай түлөө дэлгэрһэн тэмсэлдэ Ленинскэ комсомол, манай залуушуул онсо үүргэтэй юм гээд парти тоолоно. Комсомолец, залуу хүн бүхэн шэнэдхэн хубилгалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байһанаа һайнаар ойлгодог байха зэргэтэй. Эдэ бүхы хэрэгүүдһээ хэншье хажуу тээ үлэхэ ёһогүй ха юм.

* * *

Хүдэлмэриин шанар һайжаруулгатай болон үйлэдбэриин аюулгүйе дээшэлүүлгэтэй холбоотой бүлэг асуудалнууд зүблөөн дээрэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Энэ асуудалаар нүхэр **В. И. Долгих** үгэ хэлэһэн байна. Гаргагдажа байһан продукциин шанар һайжаруулга, технологическа журам бэхижүүлгэһээ, ажалай эмхидхэл һайжаруулгаһаа, үйлэдбэри дээрэхи дотоодын гурим нарин нягтаар сахилгаһаа сэхэ дулдыдадаг юм гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Эдэ асуудалнуудта манай орон соо горитой анхарал хандуулагдадаг гэжэ тэрэ хэлэбэ. Ажал хамгаалха, тэрэниие зохёохы шэглэлтэй болгохо, бүхы предприятинуудта һайн, аюулгүй ажалай эрхэ байдал байгуулха талаар тон ехэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэдэг юм. Арбан нэгэдэхи табан жэл соо энэ зорилгоор 24 миллиард түхэриг гаргашалагдаа. Үйлэдбэри дээрээ усал, аюулда орохо ябадал эрид хороо.

Энээнтэй хамта зарим министерствэнүүдтэ, тэрэ тоодо СССР-эй Минуглепромдо, СССР-эй Минхимпромдо, СССР-эй Минчермедтэ, СССР-эй Минудобренидэ, СССР-эй Миннефтехимпромдо болон бусадта ажалай аюулгүйе сахиха талаар ябуулагдадаг хүдэлмэринь мүнөө сагай ургажа байгаа эрилтэнүүдые үшөөл гүйсэд ханганагүй. Түмэр замай, автомобильна, далайн, гол мүрэнэй транспортда аюулгүйгөөр ябаха эрхэ байдал тогтоохо талаар асуудалнууд удаанаар шиидхэгдэдэг зандаа байна. Ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэдэй өөрынгөө албата уялгануудта хайша хэрэгээр, харюусалгагүйгөөр хандаха ушарнууд үшөөл дайралдаһаар.

Һалбаринуудай профсоюзуудай Центральна Комитедүүд, нютагай профсоюзна организацинууд олгогдоһон эр-

МҮНГЭН ТООТОЙ, ЗӨӨРИ ЭЗЭТЭЙ

адуулһан дээрэһээ эдэ бүхы мал гарзалба гэжэ элирүүлэгдээ. Ингэжэ ажахыда 33,9 мянган түхэригэй гарза оруулагдаһан байгаа. Эндэ ехэ зэмэтэй байһан бригадир Бутакова, малшан Шалданова гэгшэд уголовно харюусалгада хабадуулагдажа, эрхэеэ хаһагдаа.

Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 145 толгой тугалнууд гарзалаа бэлэй. Эндэ колхозой ахамад зоотехник Ц. Г. Раднаев, ветврач А. Т. Гармаев, мал ажалай цехэй начальник В. Д. Ринчинов гэгшэд зэмэтэй. Юуб гэхэдэ, эдэ нүхэд албанайнгаа хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг байгаа бшуу. Тодорхойлходо, колхозой һаалиин гүүртэнүүд дээрэхи үнеэд һайнаар эдеэлүүлэгдэдэггүй, фермэнүүд дээрэ тэжээл саг болзортоо асарагдадаггүй, мүн малшадай ажал ходо шалгагдадаггүй байгаа. Энээн дээрэһээ ажахыда 7376 түхэригэй гарза оруулагдаа.

Гадна Уланхаанай совхоздо хэдэн жэлэй саана эбэртэ бодо малай гүүртэ харюусалгагүй Бахановта даалгагдаһан байгаа. Нэрээ алдаһан энэ малшан малаа оло дахин хаяад, хэдэн үдэрөөр архидадаг һэн. Тэрэнэй «аша туһаар» ажахы 6454 түхэригэй гарзада ороо гэхэ гү, али энэ малшан 16 толгой үхэр үгы болгоо.

Гэхэтэй хамта, Дэрээнэй совхозой хонишон В. Х. Максимов ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг дээрэһээ 155 толгой хонидоо хада руу алдажа, үгы болгоһон байна. Энэнь совхоздо 9,6 мянган түхэригэй гарза асараа.

Ингэжэ дээрэ дурдагдаһан хүнүүд бултадаа хуулиин урда харюусаһан юм.

Тиихэдэ зарим хүнүүд (эндэ тушаалта нюурнуудшье бии) үмсынгөө малые ажахынуудай гүүртэ болон отарануудта барижа, колхоз болон совхозуудые ехэ гарзада оруулна.

Районой ажахынууд гүрэндэ бага шэгнүүртэй мал тушааһан, муу шанартай продукци худалдаһан дээрэһээ жэл бүри гарза хохидолдо ороно. Гансал энэ жэлдэ ажахынууд бага шэгнүүртэй хонидые ба эбэртэ мал тушааһан дээрэһээ 97,9 мянган түхэриг алдаһан байна. Гадна ажахынууд энэ хугасаада муу шанартай һү тушаажа, 9,2 мянган түхэригэй олзо оруулжа шадаагүй. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо энэ жэлэй июль һара соо 10,3 мянган түхэригэй һүн гашалагдаа. Энээн тухайда РАПО-до мэдэжэ байбашье, зохихо хэмжээнүүдые абаагүй.

Уланхаанай, Һахалиин, Дэрээнэй ба Аргатын совхозуудта хүдөө ажахын техникэ һайнаар хадагалагданагүй. Жэшээнь, Дэрээнэй совхоздо 1983 ондо оробоһо хатааха 35,9 мянган түхэриг сэнтэй хоёр агрегат асарагдаһан аад, эдэнь мүнөөшье болотор хүдэлгэгдөөгүй жэбэржэ байнхай. Тиихэдэ Уланхаанай совхоздо тоһо-түлишэ гамгүйгөөр гаргашалагдана. Энэ ажахы дотор хүн зондо 100 гаран элдэб түхэлэй мотоциклнууд бии. Зүгөөр тэдэнэй эзэд совхозһоо тоһо түлишэ худалдажа абадаггүй байна. Гадна Гааргын совхоздо хүнгэн автомашинануудай запасной частьнууд үригдэһэн, техникэ сагһаа урид хэрэглэгдэхэеэ болижо, тоонһоо гаргагдадаг байна. Ингэжэ районой бүхы ажахынуудта Госсельтехнадзорой энэ талаар табидаг эрилтэнүүд дүүргэгдэнэгүй. Энэ жэлдэ хүдөө ажахын техникэ хадагалха гурим эбдэһэн 35 тушаалта нюурнууд яла түлэһэн юм. Гэхэтэй хамта ажахынуудта минеральна үтэгжүүлгэ муугаар хадагалагдана.

Районой колхоз, совхозуудта, РАПО-до тоо бүридхэл ба шалгалта һулаар табигданхай.

Үнгэрһэн жэлдэ райпотребсоюзда 33,7 мянган түхэригэй дутаари элирүүлэгдээ. Гансал энэ жэлдэ районой худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ 15 мянган түхэригэй дутаари элирүүлэгдэһэн байна. Тиихэдэ наймаалагшадай гэмээр тон ехэ зөөри гутаагдана. Жэшээнь, нёдондо райпотребсоюзай бааза дээрэ 1451 түхэригтэ тахяагай мяхан, 1991 түхэригтэ һонгиио гутаагдаа бэлэй. Районой ба ОРС-ын магазинуудта хомор эд бараанай хуули бусаар худалдагдаһан баримтанууд бии. Тиихэдэ зарим наймаалагшадай зүгһөө хүн зониие мэхэлдэг ушарнууд тодоруулагдаа.

Гэхэтэй хамта урдань сүүдлүүдһэн наймаалагшад дахинаа магазинуудта хүдэлдэг байна. Жэшээнь, 7-дохи магазинай наймаалагша Корикова 1985 ондо 3,1 мянган түхэригэй дутаари хэһэн аад, нэгэ хэды сагай үнгэрөөд байхада эдеэ хоолой складта хүдэлмэрилжэ эхилээ. Имэрхүү жэшээнүүд район дотор яһала олон.

Тиихэдэ зарим нюурнууд тушаалаа хэрэглэжэ, гүрэнэй зөөри үбэршэлнэ. Жэшээнь, РАПО-гой кадрнуудай таһагые даагша Чимитова нэгэ доро кассираар ажаллажа байһан юм. Тэрэшэлэн урдань колхоз хооронд ын ойн ажахын директор байһан Э. Н. Гатапов ахалагша бухгалтер Эрхитуев хоёр 2477 түхэриг мүнгэ «шэнгээһэн» байна. Улаан-Үдын шубуунай фабрикын Хурамхаанай филиалые эрхилэгшэ В. И. Щербаков гүрэнэй зөөри үбэршэлжэ байһаар баригдаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ «Бурятводстройн» ПМК-гай барилгын участогта, «Бурятпромжилводстройдо», ПМК-да, мүн барилгын бэшэшье организацинуудта барилга муу шанартайгаар ябуулагдана, гүрэнэй ба финансова журам эбдэгдэнэ. Барилга муу шанартайгаар ябуулһанайнгаа түлөө «Бурятпромжилводстройн» ПМК-гай начальник С. Е. Куимов тушаалһаа гаргагдаһан байна. Тиихэдэ коопзверопромхозой барилгашад Бархан һууринда магазинай байшан барихадаа 2,2 мянган түхэригэй голодоһо гаргаа. Гадна «Бурводстройн» ПМК-гай барилгын участогта хамтын подрядай ёһоор салин хүлһэ түлэхэдөө 17 мянган түхэриг мүнгэн үлүү гаргашалагдаа.

Район дотор түймэрһөө һэргылхэ дүримүүд муугаар сахигдана. 1985 ондо 18 түймэр боложо, гүрэндэ 7268 түхэригэй хохидол ушаруулагдабал, харин энэ жэлэй эхинһээ тоолоходо 31 түймэр боложо, 33796 түхэригэй зөөри галда шатаагдаа.

Зарим хүнүүд мэхэ гохын, худал хуурмаг ябадалаар мүнгэн зөөри олохые оролдоно. Нэгэ иимэ жэшээ абажа харая. Н. Е. Доржиев Хурамхаанай дунда һургуулида ажахын талаар директорэй орлогшоор ажаллаха зуураа, 1980 оной декабриин 26-һаа 1985 оной августа һара болотор һургуулиин директор Е. Т. Цыденовэй захиралтаар өөрынгөө басаган Н. Н. Доржиевае техническэ хүдэлмэрилэгшэ болгон ажалда оруулһан нэрэ зүүлгэ бэлэй. Ингэжэ Н. Е. Доржиев һургуулида нэгэшье үдэр хүдэлмэрилөөгүй басаганайнгаа нэрээр 4167 түхэриг 20 мүнгэ абаһан байна.

Үшөө нэгэ жэшээ. Һахалиин совхоздо И. Д. Толстихин 1983 оной октябрь һараһаа мал шахан таргалуулгын гүүртэ дээрэ ахалагша мал харууһалагшаар ажаллаха зуураа 1985 оной ноябрь һара соо 2 центнер бутаргадаһан обёос хулгайлаа. Һара үнгэрөөд байхада энэ нүхэр бүри хэтэржэ, үшөө 4,5 центнер обёос хулгайлба. Ингэжэ хоёр һарын турша да И. Д. Толстихин совхоздо 88 түхэриг 40 мүнгэнэй хохидол ушаруулаа.

Энэ жэлэй июниин 26-да Хурамхаанай хилээмэнэй заводто шалгалта үнгэргэгдэһэн юм. Шалгалтын үедэ мастер В. В. Шадринагай кабинет сооһоо 61 килограмм нэгэдэхи сортын талхан, 15 бүүлхэ хилээмэн, 4,3 килограмм хуурай эһээбэри олдоо. Эрхэтэн В. В. Шадрина хилээмэ бариха технологи эбдэжэ, эдэ продуктнуудые үбэршэлхэеэ байһанаа балшыса баригдаба бшуу.

«Ажал хэнгүй олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй баталан абаһанһаа хойшо хахад жэл түхай саг үнгэржэ байнхай. Зүгөөр Һахалиин, Дэрээнэй, Хурамхаанай совхозуудта, районой «Агропромхими» нэгэдэлдэ ажал хэнгүй олзо олохо ябадалтай тэмсэл муугаар ябуулагдана, шанга хэмжээнүүд хараалагдаагүй байна гэжэ шалгалта харуулаа.

Мүнөө район доторнай үмсын 485 хүнгэн автомашина, 1283 «Урал», «Днепр» түхэлэй мотоциклнууд тоологдоно. Тэдэ эдэ бүхы техникэ хаанаһаа тоһо, түлишэ абана гээшэб? Нэгэ жэшээ абажа харая. Гансал Һахалиин совхоздо энэ жэлэй июлиин 1-һээ октябриин 13 болотор ойролдоо 9 хүн ажахыһаа 270 литр бензин худалдажа абаһан байна. Энэ хугасаада Гааргын совхоздо үмсэдөө автомашина болон мотоциклнуудтай хүнүүдтэ ойролдоо 1654 килограмм бензин худалдагдаа. Энээн дээрэһээ Һахалиин совхозой үмсэдөө машинатай, мотоциклнуудтай хүнүүд гүрэнэй бензин хулгайлна гэхэдэ алдуу болохогүй байна.

Үшөө нэгэ жэшээ. Энэ жэлэй октябриин 8-да ГАИ-н хүдэлмэрилэгшэ Т. Д. Шарапов «Бурводстройн» ПМК-гай барилгын участогай жолоошонһоо хашалгын аргаар тэрэнэй ЗИЛ-130 түхэлэй автомашинаһаа бензин абажа байһаар баригдаа. Энэ манай милициин хүдэлмэрилэгшын нэрэ хүндые бузарлаһан ябадал болоно гээшэ.

Хэнэйшье мэдэхээр хүдөөдэ ажаһууһан хүн зон үбһэ, түлеэгээ асархадаа, гүрэнэй техникэ хэрэглэнэ гээшэ ааб даа. Тэдэ ажахынуудта мүнөөшье болотор үмсын ажалда хэрэглэгдэһэн техникын түлөө мүнгэ түлэхэ хэрэг гуримшуулагдаагүй. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ойролдоо 6 хүн автотранспорт үмсэдөө хэрэглэһэнэй түлөө мүнгэ түлэһэн байна. Харин Һахалиин совхоздо дүрбэн һарын туршада энэ талаар 11 хүн ойролдоо 47 түхэриг ажахын жасада оруулаа.

Нигэжэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Ажал хэнгүй олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» тогтоолоор табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ совет хүн бүхэн, ниитын эмхи зургаан бүхэн хабаадаха болоно. Гансал олониитын аша туһаар манай коммунис общеставын хүгжэлтэдэ һаад тойбо татажа байһан хүйхэрнүүдтэй тэмсэлээ улам шангадхаха аргатайбди.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ хаа хаанагүй мүнгэн тоотой, зөөри эзэтэй байха ёһотой бшуу.

Б.-Ж. БАЗАРСАДАЕВ,
Хурамхаанай районой прокурор.

Социалис оронуудаар

ВАРШАВА. Скерневица хотын Поляк-совет хани барисаанай бүлгэмэй (ОПСД) воеводско эмхи үүсхэл гаргаа юм. Олониитын хэмжээ ябуулгануудай тэрэ программань «Хани барисаанай залуушуулай жэл» гэжэ нэрлэгдээ.

Тус хотын дунда һургуулинуудта, техническэ мэргэжэлэй училищинууд болон һуралсалай бусад эмхинүүдтэ ОПСД-гэй 26 мянганһаа дээшэ эдэбхитэд тоологдодог. Тэдэнэр олохон һонирхолтой хэмжээ ябуулгануудые зохёон харааланхай. Жэшээлбэл, Агууехэ Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һайн дуратанай эрхим һайн выставкын түлөө конкурс эмхидхэгдэхэ.

Уран зурагай конкурснууд, Соведүүдэй оронoй элдэб һалбаринуудаар түйлэһэн амжалтанууд тухай викторинанууд поляк залуушуулые совет сасуутанайнь ажабайдалтай дүтэ һайнаар танилсуулха уялгатай. Хани барисаанай залуушуулай жэлэй хэмжээгээр Скерневица, Лович, Жирардув болон воеводствын бусад хотонуудай залуушуул Ивановска областиин анда хотонуудай сасуутантай харилсаа холбоогоо үргэдхэхые хараална.

СОФИ. Дэлхэйн хоердохи дайнай жэлнүүдтэ фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ партизануудай баатаршалгые харуулһан режиссер К. Коларовай «Они победили» гэһэн фильмээр Варнада болгар уран һайханай фильмын 19-дэхи фестиваль нээгдээ. Ороной кинематографистнуудай харалгын «Арад зонтой таһаршагүй холбоотой байха» гэһэн уряае фестивалиин үедэ харуулагдаха 28 фильмын темэ эли тодоор харуулха байна. Ажабайдалаараа, ажал хүдэлмэреэрээ социалис общеставын үг зорилгонуудые батадхадаг мүнөө үеын хүндэ тэдэнэй олонхинь зорюулагданхай.

БЕЛГРАД. Металлургнууд болон машина бүтээгшэдэй мэргэжэлтэ һайндэрые — Металлистын үдэрые Югослави тэмдэглэбэ. Автомобильнуудые үйлэдбэрилхэ талаар СФРЮ дотороо тон томо «Црвена застава» гэһэн нэгэдэлэй цехүүдтэ энэ үдэр мэргэжэлтэдэй мүрысөөнүүдые үнгэргэдэг заншалтай болонхой. Югрславиин бүхы республиканууд болон автономито округуудһаа команданууд мүрысөөнүүдтэ хабаададаг.

БУДАПЕШТ. Венгридэ городуud болон һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ хүн зоной һайн дураараа хабаадаха гээшэ һайн заншал боложо байнхай. Гансал үнгэрһэн табан жэлдэ 52 миллиард форинтын хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Жэрбээ энээнэй урда тээ һургуулинуудай, хүүгэдэй саадууд болон яслинуудай барилгада ажалшад гол түлэб хабаададаг байгаа һаа, мүнөө коммунальна ажахын элдэб объектнүүдэй, харгын барилгада тэдэнэр хабаадалсана. Жэшээнь, һууриин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ үргэн ниитэ хүн зониие олоор хабаадуулха зорилготойгоор Ваш областьдо 1986 ондо конкурс соносхогдоһон байгаа. Энэ талаар эгээл үндэр дүнгүүдые түйлэһэн ажалшад жэлэй дүүрэхэдэ мүнгэн шангаар шагнагдаха байна.

Будапештын хүн зон энэ хүдэлөөнэй түрүү зэргэдэ дабшана. Промышленна предприятинуудай, һурагшадай болон студентнэрэй хабаадалгатайгаар Венгриин ниислэлдэ олон тоото сэсэрлигүүд байгуулагдаһан байна. Ниислэл хотые тойруулан амаралтын газар байгуулха талаар хотын хүн зон ехэ хүдэлмэри хэдэг.

ГАВАНА. Кубын Матансас провинциин зүүн хубида Марио Муньосой нэрэмжэтэ саахарай заводой барилгын хүдэлмэри шиидхэхы шатадаа ороо. Тус провинци саахарай хулһанай плантациар мэдээжэ юм. Саахарай заводуудай тоогоор тус провинци орон дотороо хоёрдохи һуури эзэлдэг. Тэрэнэй газар дээрэ 20 завод тоологдодог. Хэдэн арбаад километрэй зайда оршодог заводуудта эндэ ургуулагдаһан ургаса урдань эльгээгдэжэ, транспортын ехэ гаргаша хэгдэдэг байһан. Шэнэ завод болбол революциин илаһанай һүүлээр Матансасга баригдажа байһан саахарай промышленностиин түрүүшын предприяти болоно. Гадна заводой ерээдүйн хүдэлмэрилэгшэдтэ байрын гэрнүүд баригдана.

ПРАГА. Эрдэм-техникын дэбжэлтэ тухай фильмүүдэй «Техфильм-86» гэжэ уласхоорондын XXIV фестивалиин гол шагнал «В лазерном луче» гэһэн совет кинофильмда олгогдобо, «Эрдэм-техникын дэбжэлтэ—амгалан тайбан харилсаа холбооной аша туһада» гэһэн уряатай энэ заншалта харалгада 24 ороной кинематографистнууд болон Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин түлөөлэгшэд хабаадалсаа. Долоон хоногой туршада тэндэ 300 шахуу фильм харуулагдаһан байна. Чехословакиин авторнуудай бүтээһэн «Чехословацкая ядерная программа» гэһэн картинада СЭВ-эй тусхай шан барюулагдаа.

БУДАПЕШТ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, бүтээгдэдэг продукциин шанарые һайжаруулха асуудалнууд Орошхаза хотодо нээгдэһэн социалис ажалай бригадануудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөнэй зүблэхэ зүйлдэ табигдаһан байна. Венгриин промышленна предприятинуудай түрүү коллективүүдэй бригадирнууд хүдэлмэриингөө дүй дүршэлыо халан абалсаа, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар ВСРП-гэй XIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсээ. Республика дотор социалис ажалай бригадануудай хүдэлөөн улам үргэжэ байнхай. Гансал мүнөө жэлдэ үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдэй түлөө ороной 25 түрүү предприятинууд, кооперативууд болон эмхи зургаанууд ВСРП-гэй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугуудаар шагнагдаа юм. Социалис ажалай 80 бригадын хүдэлмэри ВСРП-гэй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотануудаар тэмдэглэгдээ.

ВАРШАВА. Экономикын хүгжэлтые хурдадхахын тулада ажал хамтаараа эмхидхэхэ шэнэ аргануудые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй гээд эндэ боложо үнгэрһэн Бүхэ-польшын конференцидэ хабаадагшад тобшолол хэбэ. Жешува хотодо болоһо үнгэрһэн конференцидэ ПНР-эй 97 томо промышленна предприятинуудай, политическэ, ниитын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд хабаадалсаа.

Үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ эрид шууд хубилалтануудые бэелүүлхэ эрилтэ ажабайдалаар ба ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын зорилгонуудаар табигдана, гээд конференци дээрэ тэмдэглэгдээ. Дүй дүршэлөө үргэнөөр халан абалсалга болбол үйлэдбэриие эмхидхэхэ бригадна онол аргануудые нэбтэрүүлхэдэнь предприятинуудта туһалха ёһотой. Бригадна арга хэдаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин нүлөө ехэтэй урмашуулгануудые гансал нэбтэрүүлхэ эрхэ нүхэсэл бэшэ, харин социалис мүрысөөнэй өөрсэ янзын һургуули мүн гэжэ ажалша олохон коллективүүд тоолоно.

Конференцидэ хабаадагшад бригадна подрядай совет дүй дүршэлэй удха шанарые онсолон тэмдэглээ. СССР-тэй харилсаа холбоо бэелүүлдэг предприятинуудта тэдэниие хэрэглэхэдэнь, үйлэдбэриин үндэр дүнгүүд түйлагдаһан байна.

(ТАСС).

Уншагша асуудал табина

ЯАГАА ҺАА ҺАЙН БОЛОХОБ?

риманиинь низаршанхай, газаахи саарһаниинь бэлээр абтана. Харин зосоохи саарһаниинь ирисдээ няалдашанхай. Фабрикын технологууд, мастернууд конфетын, ирискын, мармеладай шанарай, шатанхай пряникай түлөө харюусанагүй, харин партийна, профсоюзай, комсомолой эмхинүүд, арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд, нютагай Соведэй депутадууд тэдэнһээ шангаар асуунагүй ха. Эдэ зүйлнүүдэй тусхай рецептура зүбөөр хэрэглээ һаа, свердловскынхидтэй гү, али москвагайхидай хэдэгтэй манай фабрикын гаргаһан конфедүүд адли байха һэн. Өөһэдөөшье кондитерска фабрикын хүдэлмэрилэгшэд муу шанартай продукци, пальто, костюм гэхэ мэтые худалдан абахагүй байха. Тинмэһээ муу шанартай, бэе бэедээ няалдашаһан, ахирхан зурагтай саарһатай конфедүүдые гаргажа байхадаа, һэшхэлынь тэдэнэй хаанаб?

«Продукциин шанарые эрид дээшэлүүлгын хэмжээ ябуулганууд тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой (1986 оной майн 12-то) эрилтые бэелүүлэн, кондитерска фабрикын хүдэлмэрилэгшэд бүтээһэн зүйлнүүдэйнгээ шанарта гол анхаралаа хандуулха бээз гэжэ һананаб. Тиигээ һаань магазинуудай витринэ дээрэ конфедүүд худалдагдангүй хэбтэхээ болихо һэн.

Манай фабрикануудта бэрхэ мэргэжэлтэд үгы юм гү гээд гайханаб. Теэд тиимэ бэшэл ёһотой гэжэ һананаб. Нэгэтэ Улаан-Үдын кондитерска фабрика тухай репортаж телевизорээр хараа һэм. Үйлэдбэриин түрүүшүүл, шэнэ түхеэрэлгэнүүд тухай, мүн ажаллаха болон амарха эрхэ байдал олгуулха, кадрнуудые бэлдэхэ асуудалнууд хэлсэгдээ, зүгөөр продукциин шанар тухай нэгэшье үгэ хэлэгдээгүй байһаниинь халагламаар. Үнэн дээрэ мүнөө эрид хубилалтын үедэ гаргаһан продукциингаа шанарые һайжаруулха хэрэгтэ гүйсэд анхаралаа хандуулнагүй.

«Бурятскагропищепром» нэгэдэл продукциин шанарые һайжаруулха хүдэлмэриио хинан шалгахаһаа гадна, дээрэ нэрлэгдэһэн тогтоолые бэелүүлхэ талаар горитой туһа хүргэхэ зэргэтэй.

Н. ДЕМИН,
дайнай болон ажалай ветеран.
Улаан-Үдэ.

Ивалгын районой «Ивалга» гэжэ кафедэ ороходо аятай зохид байдаг. Эндэ нэгэ доро жаран хүн һуугаад эдеэлхэ аргатай юм. 5-дахи разрядай тогоошод Любовь Александровна Власевская, Надежда Васильевна Бурлакова гэгшэд хүн зониие урин дулааханаар угтажа, тэдэниие амтатай эдеэгээр хүндэлхэ гэжэ хаба шадалаараа оролдоно. Тус кафегэй «Гомдолнууд ба дурадхалнуудай дэбтэрые» нээжэ харахада, гансал баярай үгэнүүд бэшэгдэһэн байгаа һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй тогоошод Л. А. Власевская, Н. В. Бурлакова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...ШАД БАЯРТАЙ

нэр 1000 толгой ехэ хонидые адуулна. Бригададань Владимир Цыдыповичэй хани нүхэр — арадай депутадуудай районно соведэй депутат Светлана Дампиловна, Дулма Дамбаевна, Цыдендаши Дамбаевич Дашиевтан суг хүдэлдэг юм.

Колхозой парткомой секретарь Д. А. Кононов агитбригадатай суг ерэжэ, хонишодтой хөөрэлдөө үнгэргэһэн, район, республика дотороо боложо байһан һонинтой танилсуулһан байна. Удаань С. Д. Очировай хүтэлбэрилдэг түбэй клубай гэшүүд хонишодто һонирхолтой концерт харуулаа. Арадай театрай зүжэг, наада табиха талые даагша В. Б. Дагбаева, Хүшүүн-Үзүүрэй дунда һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад Түмэр Гомбожапов, Виталий Дашинимаев, Татьяна Цыбикмитова гэгшэд түрэлхидтөө концерт наада харуулхаяа ерэһэн байгаа.

Агитбригадын гэшүүд хонишодой захилаар, аха дүү арадуудай композиторнуудай дуу, хүгжэм зэдэлүүлһэн, сээжээр шүлэгүүдые уншажа суглараашадта һайшаагдаа.

Хүдөөгэй библиотекые даагша Е. А. Гречина хонишодой нүүдэл библиотекые шэнэ номуудаар һэлгэһэн, улаан булангые гоёон шэмэглэлсэнэн байна.

Мүн һайн дураараа кино буулгадаг ажахын комсомолой эмхиин секретарь Баир Бимбаев, һургуулиин физикын кабинедые даагша Г. В. Цыбиков хоёр колхозой залуушуулай ажабайдалда зорюулагдаһан фильм харуулжа баясуулаа.

Хонишод агитбригадынгаа гэшүүдэй ерэхэдэнь, үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөөд, саашадаа ерэжэ, сүлөө сагаа хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэхэ хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлжэ байхыень хүсэбэ. Мүн эдэнэр ажалшадай эрилтэ хангадаг комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй ерэдэг байгаа һаань, һайн лэ һэн гэһэн һанамжаяа хэлээ.

Ингэжэ сомсоведэй агитбригадын гэшүүд ажахынуудай малшадта хүрэжэ, тэдэниие комплексноор хангаха гэһэн уялгаяа дүүргэжэ эхилбэ.

В. СТЕПАНОВ.

ТАСС ХИЛЫН САНААҺАА

СОВЕТ-АМЕРИКАН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ТУХАЙ

НЬЮ-ЙОРК. Ядерна болон замбуулинай буу зэбсэгүүдээр Женевэдэ үнгэргэгдэжэ байһан хөөрэлдөөнүүдэй тодорхой үрэ дүнгүүдые түйлахынь, ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, иимэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо, ядерна буу зэбсэг хуряаха аша үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абахын тула бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа гаргаха уряатайгаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн нэгэдэхи комитет (политическэ асуудалнууд, аюулгүйн байдалай, тэрэ тоодо буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнууд) СССР болон США-да хандаба. Манай үе сагта ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха гээшэ гол зорилго болоно гэжэ ехэ бүлэг гүрэнүүдэй дурадхалаар баталагдан абтаһан тогтоолой проект соо хэлэгдэнэ.

Имагтал Холбоото Штадуудай баримталан бэелүүлжэ байдаг хараа бодол Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ амжалта түйлаха арга олгуулнагүй. Нэгэдэхи комитедэй тогтоолой проект тушаа дуугаа үгэлгын дүнгүүд энээниие элирхэйлэн гаршалбэ.

БКП-гэй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ СЭГНЭЛТЭ

СОФИ. Хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо, аха дүүгэй туһаламжаяа тон шэнэ шатада гаргахые тэрээндэ хабаадагшадай хүсэжэ байһыень СЭВ-эй гэшүүн-социалис оронуудай аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Москвада болоһон хүдэлмэриин уулзалга үшөө дахин элирхэйлэн харуулба гэжэ БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой заседани тухай эндэ толилогдоһон мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Хамжаата харилсаа холбооё саашадань үргэдхэн гүнзэгыруулгын шэнэ онол аргануудые бэдэрхэ, социалис ниитын байгуулалтын зохёон байгуулхы арга боломжонуудые, тэрэнэй булюу талые гүнсэд дүүрэнээр элирүүлжэ, үргэнөөр хэрэглэхэ шухала гэжэ уулзалга дээрэ заагдаа.

СЭВ-эй оршондохи али бүхы харилсаа холбооё саашадань хүгжөөхэ, нарижуулан һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэһэн, мүн мүнөө үеын уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудаар БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живковэй уулзалга дээрэ хэлэһэн үгэ сохи дурадхалнуудые Политбюро нэгэн һаналтайгаар һайшааба. Москвада болоһон уулзалгын үедэ түйлагдаһан үгэеэ ойлголсолгонуудые бэелүүлхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые абахыень тэрэ партийна, гүрэнэй, ажахын ба ниитын зохихо зургаануудые уялгалаа.

ИНДИИН-СОВЕТ ХАНИ БАРИСААНАЙ ҺАРА

ДЕЛИ. «Агууехэ хоёр арадай хоорондохи хани барисаан мандаха болтогой!» — гэһэн уряа доро нээгдэһэн индиин-совет хани барисаанай һарада зорюулагдаһан олоной хабаадалгатай митинг эндэ болобо. Тэрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Индидэ ерэхэеэ байһанда зорюулагдаһан байгаа. Индиин-совет соёлой бүлгэмэй (ИСКО) болон Советскэ Союзай ханиннарай бүлгэмэй үүсхэлээр үнгэргэгдэжэ байһан һарын үедэ элдэб штадуудта, союзна газарнуудта баярай үдэшэнүүд, митингүүд, семинарнууд, кинофестивальнууд үнгэргэгдэжэ, выставкэнүүд эмхидхэгдэжэ, элдэб асуудалнуудаар СССР-эй болон Индиин түйлаһан амжалтанууд тухай, тэдэнэй үрэ түгэс харилсаан тухай, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө хоёр ороной тэмсэл тухай хөөрэхэ юм.

— Али бүхы шухала һалбаринуудта хабаатай советиндиин харилсаанууд ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар зэргэ оршохо, бата харилсаа холбоо тогтоожо, хоёр ороной хоорондохи холбоо барисаае улам бэхижүүлхэ аргатай байһыень элирхэйлэн харуулна, — гэжэ парламентын депутат, Индиин Коммунис партиин Национальна Соведэй Центральна Гүйсэдхэхэ Комитедэй гэшүүн Гита Мукерджи митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хани ёһоной албанай хэрэгээр ерэлгэ имагтал хоёр талын харилсаанда бэшэ, харин уласхоорондын оршон байдалда айхабтар ехэ үүргэ нүлөө үзүүлхэ удха шанартай байха юм гэжэ ИСКО-гой Национальна соведэй генеральна секретарь Литто Гхош найдажа байһанаа мэдүүлээ. «Мүнөөнэй оршон байдалда, Рейкьявигта США-гай президентын баримталһан хараа бодолһоо уламжалан, ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар үгэеэ ойлголсожо шадаагүй байхада, бүгэдэ ниитын эб найрамдалые хангаха, ядерна буу зэбсэгүүдые усадхаха, тэдэниие замбуулинай дайдада гаргалтые зайсуулан сараха талаар СССР-эй болон Индиин хамтын ябуулганууд нүлөөлхэ юм, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

РСФСР-эй ДЕКАДА АНГЛИДА ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

ЛОНДОН. Великобританида үнгэргэгдэһэн Российн Федерациин декадые англиинхид «Ородой фестиваль» гэжэ нэрлэһэн байгаа. Агууехэ Октябриин 69-дэхи жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ декада Британиин ниислэл болон ороной бусад томо ехэ хотонуудай соёлой ажабайдалда шухала үйлэ хэрэг болобо.

«Боян» гэжэ ород арадай оркестрэй, ССР Союзай гүрэнэй академическэ Ехэ театрай солист Михаил Крутиковай табиһан концерт-нааданууд, фильмүүдэй фестиваль, номуудай, плакадуудай, мүнөө үеын уран зурагай, мүн ородой прикладной искусствын ба арадай олзоборилгын эдлэл хэрэгсэлнүүдэй выставкэнүүд Англиин хүн зониие ехээр һонирхуулба. Концертнэ залнууд болон галерейнүүдтэ ород арадай дуунууд зэдэлбэ.

Декадын олон үйлэ хэрэгүүдэй боложо байһан фестиваль ехэ амжалта түйлаба гэжэ «Риверсайд» галерейн директор Джон Баралли тэмдэглээ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

СТУДЕНТНЭРЭЙ АЖАЛАЙ АМЖАЛТА

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ республикын арадай ажахын даабаринуудые бэелүүлгэдэ студентнэрэй областной отряд гоёритойхон хубита оруулаа гэжэ КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай соведэй болон ВЛКСМ-эй обкомой һаяхан баталһан хамтын тогтоол соо тэмдэглэгдэбэ.

Ажалай 1986 оной семестрэй үедэ студентнэрэй областной отрядта 20 жэл гүйсөө. Улаан-Үдэ хотын һуралсалай эмхи зургаануудай дурбэн мянга шахуу студентнэр болон һурагшад студенческэ отрядуудай бүридэлдэ хүдэлжэ, таба миллион гаран түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бэелүүлээ. «Революционно алхамаа шангадхагты!» гэһэн Бүхэсоюзна патриотическа акцида хабаадалсажа, отряд бүхэн «Ленинскэ даабари» дүүргэһэн байна. Областной отрядай ойн баярай жэлдэ эмхидхэгдэһэн Буряадай гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтай коммунис ажалай «Корчагинец» гэжэ студентнэрэй отряд зунай үедэ хүдэлжэ олоһон мүнгөөрөө Баргажанай хүүгэдэй байшанда ехэ бэлэгүүдые хээ.

Студентнэрэй областной отряд абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлээ.

Буряадай хүдөө ажахын институдай студентнэрэй нэгэдэмэл отряд һуралсалай дээдэ эмхи зургаануудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ илагшада тоологдоод, дамжуулгын Улаан тугаар, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаба. Һуралсалай дунда зургаанууд соо һоо Улаан-Үдын ой модоной техникумэй нэгэдэмэл отряд түрүү һуури эзэлээ. Тэрэ дамжуулгын Улаан тугта хүртэжэ, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаа.

Ноябриин 16-да авиационно заводой соёлой «Рассвет» гэжэ ордон соо республикын студентнэрэй түрүү отрядуудай түлөөлэгшэд сугларжа, ажалайнгаа семестрэй дүнгүүд тухай заншалта конференци дээрээ хөөрэлдөө.

Ажалай семестрэй үедэ үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаһан отрядуудта, студентнэртэ грамотанууд, бэлэгүүд барюулагдаа.

Конференциин хүдэлмэридэ партиин обкомой секретарь Ф. В. Ходаковский хабаадалсажа, үгэ хэлэһэн байна.

Манай корр.

НИМГЭН МҮЛЬҺЭН АЮУЛТАЙ

«Огторгой уурлан, сухалдан, оёоргүй мэтэ зэнхыбэ»,— гэжэ шүлэгэй мүрнүүд һанагдан, намарай хүйтэн үдэр ерэхэ бүри шэмэрүүн боложо. бэе дагжаруулаад лэ абаха юм. Энэ үедэ нуур, сөөрэмүүд, гол горхонууд хайнагтажа эхилдэг. Гол тээшэ харахада, мүльһөөр хушагдаһан шэнги аад, тэрээн дээрэ алхам хэбэл, нимгэн мүльһэн сүмэржэ, хүнэй гэнэ аюулда орохо ушарнууд али олон дайралдадаг. Эдэ ушарнуудые сарахын тула ОСВОД-ой эхин эмхинүүд һургуулиин, милициин, комсомолой ба профсоюзай түлөөлэгшэдтэй хамта мүльһэн дээрэхи гарасануудые шалгаха, аюултай газарнуудта тэмдэг табиха, абаралгын постнуудай ажал ябуулха уялгатай.

Үнгэрэгшэ жэлдэ орходоо энэ жэл соо аюулта ушарнууд олон дахин тохёолдоо. Тиимэһээ дунда һургуулинуудта, техническэ мэргэжэлэй училищинуудта хүүгэдые уһанһаа һэргылүүлхэ ажал ябуулагдажа, тус темээр лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд хододоо үнгэргэгдэжэ байха ёһотой. Мүльһэн дээрэ ба уһанай хажууда хайшан гээд бэеэ абажа ябахаб гэжэ һурагшадые һургаха хэрэгтэ ОСВОД-ой эхин эмхинүүд хубитаяа оруулха болоно.

Тиихэдэ дунда һургуулинуудта классһаа гадуур хүдэлмэриин үедэ тус темээр лекцинүүд уншагдаха, харин ПТУ-гай һурагшадтай тусхай хэшээлнүүд үнгэргэгдэхэ юм.

Л. ГОМБОЕВА,
ОСВОД-ой ахалагша инструктор.

ТҮНХЭНЭЙ РАЙОНДО:

ШЭНЭ ГЭР ТОЛЛОБО

Түнхэнэй барилгын управлениин хүдэлмэришэд байгша оной ноябриин эхеэр районой түб Хэрэн тосхондо шэнэ гэр ашаглалгада тушааба. Арбан хоёр квартиратай үндэр гоё гэр түбэй Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсые шэмэглэбэ. Түнхэнэй барилгын управлениин (начальнигынь А. Ц. Бильгаев) хүдэлмэришэдтэ шэнэ гэртэ ороһон дайнай болон ажалай ветеранууд, тэдэнэрэй бүлынхид халуун баяр баясхалан хүргэбэ.

МАЛШАДЫЕ ХАНГАНА

Үбэлжэлгын харюусалгатай хаһада районой соёлой хүдэлмэрилэгшэд малшадые комплексноор хангаха хүдэлмэридэ эмхитэйгээр хабаадалсана. Районой тосхон һууринуудай соёлой байшангууд, клубууд хүдэлмэриеэ эдэбхижүүлээ. Тэдэнэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агитбригаданууд ажахынуудай фермэ, отарануудта графигай ёһоор хүрэжэ ерэнэ. Агитбригаданuудай хүдэлмэридэ КПСС-эй Түнхэнэй райкомой, «Знание» бүлгэмэй районно эмхиин лекторнууд хабаадана. Тэдэнэр һонирхолтой лекци уншана, малшадтай хөөрэлдэнэ. Удаань агитбригадын гэшүүд дуу, хатар наадаяа шагнагшадтаа бэлэглэнэ.

Районой түбэй соёлой байшангай дэргэдэ хоёр агитбригада эмхидхэгдэнхэй. Тус агитбригадын гэшүүд Харбяангуудай совхозой малшадтай, мүн жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые дүүргэжэ шалгараһан Саянай совхозой малшадтай уулзаба.

В. ДОРЖИЕВ,
КПСС-эй Түнхэнэй райкомой таһагые даагша.

Ахын районой «Улаан-Аха» колхозой малшадай зуһалангууд болон үбэлжөөнүүдтэ саб сагаахан үнгэтэй «Нива» гэжэ хүнгэн автомобиль хаража болохот. Мал ажалда гушаад жэлэй туршада хүдэлжэ байһан Владимир Бадмаевич Мунконов ажахынгаа арадай хиналтын комитедэй гэшүүн, баян дүршэлтэй хонишон һэн тула колхозойнгоо малшадта, залуу хонишодто автомобиляараа ошожо, ажал хэрэгыень хиниан шалгадаг, зүбшэл заабари үгэдэг юм. Тэрэ байгша ондо даажа абаһан 300 эхэ хониноо 318 хурьга абажа, бүтэнсынь бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Б. Мунконов.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

БАРИЛГАШАДАЙ БЭЛЭГ

Шулуугаар баригдаһан уужам ехэ байшан гэр һаяхан ашаглалгада үгтэбэ. Тээгдэ тосхоной почтын хэлхеэ холбооной конторо тус байшан гэртэ зөөжэ һаяхан толлобо. Шэнэ байшан гэртэ ороходо уужам, һаруул, уни бутарма дулаахан, элдэб олон таһалгатай, аятай зохид түхеэрэлгэтэй. Хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй хүдэлхэ таһагууд, газетэ, журналнуудые илгаха болон бусад хамһабариин таһагууд эндэнь олон.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хориин район.

ДУУШАД МҮРЫСЭБЭ

Онохой тосхоной соёлой-спортивна комплексдо залуушуулай өөһэдөө зохёоһон дуунуудай конкурс һаяхан үнгэргэгдэбэ. «Революционно алхамаа шангадхагты!» — гэһэн уряа доро дуунууд зэдэлжэ, ой, модоной промышленна комбинадай транспортын цехэй хүдэлмэришэд, 21-дэхи ПТУ-гай Пионернүүдэй байшангай, дунда һургуулиин һурагшад эгээ эдэбхитэй хабаадагшад гэжэ жюри тэмдэглэээ.

Конкурсын дүнгүүд соносхогдожо, Пионернүүдэй байшангай интернациональна хани барисаанай «Красная гвоздика» гэжэ клубай, ой модоной промышленна комбинадай транспортын цехэй, дунда һургуулиин дуушад лауреадууд болобо. Дуунай конкурстой хамта «Бидэнэр амгалан байдалай түлөөбди!» гэһэн хүүгэдэй зурагай выставкэ эмхидхэгдээд, эндэ хабаадагша хүбүүд, басагад бултадаа урмашуулагдаа.

А. КОЗИН.
Загарайн район.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЭ

СЭВ: ХУРДАДХАЛГЫН СТРАТЕГИ

Өөһэдынгөө марксистско-ленинскэ партинуудай съезднүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, социализмын аха дүү оронууд арадайнгаа ажахын ашаг үрые саашадань улам дээшэлүүлхэ, эрдэм-техникын дэбжэлтын туйлалтануудай бааза дээрэ нэгэдэлэй ябуулгануудые улам гүнзэгырүүлхэ шэнэ арга замуудые, хэрэгсэлнүүдые бэдэрнэ. Экономическа талаар бэе бэедээ харилсан туһалалсалгын соведэй гэшүүд — социалис оронуудай аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Москвада үнгэргэгдэһэн уулзалга дээрэ социалис гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбооe хүгжөөлгын ба шэнэлэн хубилалгын гол асуудалнууд, социализмын зохёон байгуулгын арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэнээр элирүүлэн хэрэглэхэ арга боломжонууд зүбшэн хэлсэгдээ. Правительствануудые толгойлогшонор СЭВ-эй сессиин Бухарестдэ үнгэргэгдэһэн гурбан хоногой заседани дээрэ харилсаа холбоогоо шэнэлэн хубилгаха гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Аха дүү оронуудай харилсаа холбоо хүгжөөлгын заншалта болошоһон арга замууд мүнөөнэй эрилтэнүүдые хүсэд ханганагүй. Юуб гэхэдэ, орон бүхэнэй экономикын хүгжэлтэ айхабтар ехээр үргэдэнхэй. Имагтал иимэ ушар байдалһаа Москвада болоһон уулзалга дээрэ, мүн СЭВ-эй Бухарестдэ үнгэргэгдэһэн сесси дээрэшье социалис оронуудай социально-экономическа хүгжэлтые түргэдхэлгын, тэдэнэй арадуудай һуудал байдалые һайжаруулгын аша туһада ажахые эрхилэлгын ба эрдэм-техникын дэбжэлтын талаар бэе бэедээ харилсан туһалалсалгын шэнэ, түрүү онол аргануудые хэрэглэхэ асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаһан байна.

Эндэ нэн түрүүн харилсаа ... инмэнүүд онол арга тухай, ... предприятинууд болон эрдэм ... институдуудай хоорондо ... боо сэхэ тогтоолго тухай, ... сооной үндэһэ һуури дээрэ ... лаар хамтын нэгэдэлнүүдые, ... нуудые, конструкторска бюро ... шэнжэлгын эмхинүүдые, СЭВ ... раммаар ба мүн хоёр талын ... ри дээрэ уласхоорондын бү... тивүүдые байгуулга тухай хэлэ... хоорондын тиимэ коллектив... гэшүүн-оронуудай эрдэм-тех... жэлтын 2000 он хүрэтэрхи ... программын бодото бэелэлы... гэдэ сэхэ нүлөөлхэ байна. ... Советскэ Союз ажахын ор... ба эрдэм шэнжэлгын эмхи... рондо харилсаа холбоо сэхэ ... хай хэлсээнүүдые Польшо... тай, Венгритэй, ГДР ба Че... баталаа.

Москвада болоһон уулзалга... дүү партинуудай хүтэлбэри... хоорондын мүнөө үеын ба... шухала асуудалнуудаар һа... далдаһан байна. Рейкьявиг... дэһэн Советскэ Союзай хар... тэдэн һайшаан дэмжэжэ, ... ба арадуудай аюулгүй бай... жүүлгын аша туһада ядерна ... усадхахын ба юрын зэбсэг... хын түлөө тэмсэлдэ хамты... оролдолгые үргэдхэхэ шуха... солон тэмдэглээ.

Иигэжэ, социалис эконом... лые улам гүнзэгырүүлхэ, ... нуудай съезднүүдэй шиидх... бодото дээрэнь бэелүүлхэ ... лис хани нүхэсэлэй оронууд... саашадань бэхижүүлгын за... шухала алхам хэгдэбэ гэжэ...

БУУ ЗЭБСЭГҮҮДЫЕ ОЛОШОРУУЛХА ЗАМ ГАРГ...

Мүнөө дэлхэй дээрэ олоной дунда үргэн ехэ арсалдаа буляалдаа үүдхэһэн онсо шухала асуудалнуудай нэгэн юуб гэхэдэ, Рейкьявигтахи уулзалгын һүүлээр Вашингтоной хараа шугам болоно. Совет-американ дээдэ тушаалтадай уулзалга дээрэ буу зэбсэгүүдые хороохо талаар туйлагдаһан үгэеэ ойлголсолгодо Америкын захиргаан үнэн сэхэ зандаа үлэхэ гү? Энэ талаар Америкын түлөөлэгшэдээр хэгдэжэ байһан тодорхой бэшэ мэдүүлгэнүүд политическэ байдалаар эгээл баян дүршэлтэй шэнжэлэгшэдые төөрюулжэшье болохо. Хэрбээ хэлэгдэһэн үгэнүүдыень бэшэ, харин хэгдэжэ байһан хэрэгүүдыень харабал, Вашингтоной хараа шугамда арсалдаатай юумэн үгы: Вашингтон Рейкьявигта болоһон хөөрэлдөөндэ ямаршье зэһэбэри оруулангүйгөөр буу зэбсэгүүдые ехээр гаргалгаяа улам шангадхаха, ядерна зэбсэгүүдэй нөөсые бури ехэдхэхэ гэһэн хараа шугамые урдынхи мэтэ баримталһан зандаа. Буу зэбсэгүүдые хороохо талаар үгэеэ ойлголсохо ябадал шэнээр туйлаха тухай Вашингтондо харюусалгатайгаар бодомжологдоно гээ һаа, тэрээндэ этигэжэ болохо гү? Имагтал энээгээр бүхы дэлхэйе этигүүлхые тэндэ оролдоһоор ха юм. Хэрбээ бии байһан хэлсээнүүдэй Пентагондо уйтан шэнги болоо гээшэ һаа, Сагаан байшан тэдэниие хэрэггүй саарһан шэнгеэр хажуу тээшэнь хаяна.

Рейганэй захиргаанай хараа бодолой буруушаагдажа байһаниие балшыса гэршэлһэн үшөө нэгэ баримта мэнэ һаяхан мэдээжэ болобо. Далита ракетэнүүдые абаад ниидэхэ В-52 түхэлэй стратегическэ 131-дэхи бомбардировщи... гада үгтэжэ байһан ушар ... гэжэлтэд, мүн үргэн олони... бардировщигой хуби заяан... анхарал ехэтэйгээр ажаглаа... рынь гэхэдэ, сэрэгэй хүсэнэй ... баримта политическэ ... далита ракетэнүүдые абаад ... бомбардировщигые ашагла... США ОСВ-2 гэдэг договоро... һон хэмжээе эбдэхэ болоно.

ОСВ-2 гэдэг договороор ... хэмжээнһээ үлүү гарахагүйн ... энээнһээ урдань үһан до... ядерна ракетэнүүдтэй онгосо... жэ хаядаг байһан. Мүнөө ... мэ юумэ хэхэһээ арсанхай, ... шангай тусхай түлөөлэгшэ Л. ... корреспондентнүүдэй үсэд ... далда харюусаха зуураа, «... договор мүнөө хүсэндөө ... хой» гэжэ мэдүүлээ.

Рейганэй захиргаан Сагаа... ерэһээр зургаан жэлэй түрш... сэгүүдые хуряан абалгаар Сов... тай нэгэшье хэлсээ батал... һээ байха буу зэбсэгүүдые ... байлгаха талаар договор дот... һон ёһо гуримуудые эбдэхэ ... ганиудые тэрэ үсэд нэтэрүү... ха юм. Буу зэбсэгүүдые ... ехээр гаргаха замда мүнөө ... дөө байһан үсөөхэн хаалт... холо харасагүй энэ полити... нэрбэгдэхэнь. Бодомжогүй ... хүн зониие олоор хюдаха ... бүтээн гаргалгаар баяжажа ... полинуудай аша туһада аб...

ХАРГЫГАА НЭГЭДХЭХЭГҮЙ ХҮС...

Американ гүрэнүүдэй организациин (ОАГ) жэл бүхэндэ зарлагдадаг ээлжээтэ сесси Гватемалын ниислэлдэ болобо. Тус сессиин хүдэлмэри ба дүнгүүдынь Латиин Америкын оронууд ба Вашингтон хоёрой хоорондохи зүришэлдөөнүүдэй бүри үргэдэжэ байһаниие гэршэлжэ, ОАГ-гай олонхи гэшүүдэй урдаа табидаг зорилгонуудайнь США-гай зорилгонуудтай эбсэшэгүй байһаниие ойлгодог боложо эхилһые харуулба. Латиин Америкын гүрэнүүд хүршэнэрэй хоорондохи амгалан ба адли тэгшэ харилсаануудые дэмжэлгээр һанаагаа зобожо байхадань, Холбоото Штадууд бэеэ даанхай гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлиг муухайгаар хамаарха арга боломжоёо хэтэ мүнхэдэнь үлеэхые дура зоргон соогоо тэдэндэ баалалта хэдэг байхые хүсэнэ. Монополинуудай дээрмэдэлгээр үзэгдөөгүй ехэ үри зээлидэ, экономическа талаар дулдыдангы байдалда ороһон Латиин Америкын оронууд өөдэлхэ аргаяа алданхай, бури ехэ дарлалтада орожол байна.

Сессиин зүбшэн хэлсэхэ зүйлдэ табигдаһан 38 асуудал сооһоо нэн түрүүн Вашингтоной Никарагуада эсэргүү соносхогдоогүй дайнһаа эшэ үндэһэтэй шахардуу шанга байдалай үдэр ерэхэ бүри улам доройтожо байһан Түбэй Америкын байдалда анхарал эгээл ехээр хандуулагдаа. ОАГ-гай генеральна секретарь Ж. Соарис (Бразили), Гватемалын президент В. Середо, Мексикын, Перугай, Никарагуагай ба бусад оронуудай түлөөлэгшэдэй арсалдаата асуудалнуудые амгалан ба политическэ ёһоор гуримшуулха шухала тухай хэлэһэн һаа, США-гай гүрэнэй секретарь Дж. Шульц бэеэ даа... дэй дотоодын хэрэгүүдтэ ... хамаарха, США-да таатай ... тогтоохо «эрхые» хамгаал...

Латиин Америкын оронууд... шухала асуудалаар нэгэ хар... байһанаа харуулба: Фольк... винын) аралнуудые тойрууль... «хорюултай зоно» байгуул... хэһэн харата ябуулгые бур...

Энэ региондо өөрынгөө пол... лүүлхэ хэрэгсэл болгон, Хол... дай американ гүрэнүүдэй орг... гуулһыень хараада абаха бол... гай олонхи гэшүүн-оронуудай ... эрид шанга хараа бодол он... нартай болоно. ОАГ-гай бүрид... садаг США мүнөөшье Чили... вайдахи, Сальвадордохи, ... адли журамуудта түшэглэжэ ... һөөр.

ОАГ-гай Гватемалада бол... дээрэ Перу, Латиин Америк... ска далайн гүрэнүүдэй шэнэ ... — США-гай хабаадалгагүй — ... һэн һанамжа оруулһан байна ... нальна асуудалнуудые, арсал... даатай ушаралые шиидхэлгэд... организаци нүлөө ехэтэй ... эрилтэ табигдана. Энэ шэнэ ... «урда зүгэйнгөө хүршэнэр... харгы нэгэ бэшэ» гэһэн хүүш... жын үнэн байһаниие гэршэл...

И. МАСЛ...

ТОКИОГОЙ ХИБЭС ДЭЭРЭ

Японой барилдаанай федерациин уряалаар дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй суглуулагдамал команда Токио ошожо, нүхэд ёһоной хоёр уулзалгада хабаадаба. Имагтал бага шэгнүүрнүүдэй барилдаашад, тэрэ тоодо манай республикаһаа Сергей Замбалов, Борис Будаев хоёр Совет ороной суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаһан байгаа.

Манай командаһаа уласхоорондын классай спортын мастернууд Василий Гоголев (Яхад), Михаил Кушнир (Львов), Борис Будаев, Тарам Магомадов (Москва), спортын габьяата мастернууд аха дүүнэр Анатолий болон Сергей Белоглазовууд (Киев) бүхы уулзалгануудтаа илалта туйлаба.

Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, уласхоорондын классай спортын мастер Сергей Замбалов 52 килограммай шэгнүүртэ мүрысэхэдөө, түрүүшын уулзалгадаа илажа гараһан аад, энэ жэлдэ дэлхэйн чемпионадта мүнгэн медаляар шагнагдаһан Миацура Сато гэгшэтэй хойто үдэрынь хабаяа туршахадаа, очкогоор диилдэһэн байха юм.

Иигэжэ нүхэд ёһоной уулзалга СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүдтэ энэ жэлэй һүүлшын мүрысөөн болобо.

МҮНГЭН МЕДАЛЬДА ХҮРТЭБЭ

Эдиршүүлэй дунда боксоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Пензэ хотодо болобо. Манай ороной бүхы шахуу союзна республикануудай спортын бүлгэмүүдэй 200 гаран арһан бээлэйн шадабаритад энэ ехэ нааданда хабаадаһан байгаа.

РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, манай гурбан боксер, тусхайлбал, 1-дэхи интернат һургуулиин 10-дахи классай һурагша Игорь Дамбаев, 25-дахи һургуулиин һурагша Олег Ведмич («хоюулаа «Трудовые резервы» бүлгэмһөө), 36-дахи һургуулиин һурагша Сергей Павлов («Забайкалец») Буряадай АССР-эй спортын нэрэ хүндые хамгаалба.

Тиихэдээ тренер Александр Бадмацыреновэй һурагша Сергей Павлов 52 килограммай шэгнүүртэ хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаа. Энэнь эдир боксеройнмнай ехэ амжалта гээшэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ИЛАГШАНЬ ҺҮҮЛШЫН УУЛЗАЛГАДА ЭЛИРЭЭ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойдо зорюулагдажа, ВЛКСМ-эй Баргажанай райкомой 1980 ондо бии болгоһон кубогта хүртэхын түлөө заншалта мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Баргажанай болон Баян-Гол, Хилгана, Улан, Үүрэг ба Бодон тосхонуудһаа ерэһэн 18 шатаршан эндэ хабаадаа.

Кубогай түлөө мүрысөөн урданшье үсэд шанга тэмсэлэй оршон байдалда үнгэрдэг һэн, мүнөөшье тиимэл байба. Юуб гэхэдэ, эсэсэй амжалта туйлахын түлөө эхинһээ һайнаар наадаха хэрэгтэй гэжэ булта мэдэнэ, тиигээдшье шатаршад хэнэйнгээ хэр һайнаар наададагые мэдэхэ болоһон гээшэ.

Түрүүшын үдэрэй дүүрэхэ тээ бүлэг шатаршад мүрысөөнэй «жолоо барижа» эхилээ һэн. Энэ бүлэгтэ районой чемпион, врач Игорь Минулин, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комсорг Логин Гармаев, энергетик Леонид Галин, Хилганаһаа ерэһэн зоотехник Дмитрий Лубсанов, багша Жаргал Раднаев гэгшэд оролсоһон байгаа.

Хоёрдохи үдэрынь мүрысөөнэй амисхал бүри халуун боложо, түрүүлэн ябагшадай бүлэг соо хубилалтанууд болобо. Хэдэн уулзалгада һулаар наадажа. шухала очконуудаа алдаһан И. Минулин, Л. Гармаев, Л. Галин, Д. Лубсанов гэгшэд гэдэргээ түригдэхэ баатай болоо. Гансал Жаргал Раднаев эндэ эрхим бэрхээр наадажа, урагшаа тэгүүлжэ ябаба. Түрүүшын үдэр урагшагүйдэжэ, хойгууршаг ябаһан дайнай ветеран Даши Галсанов, илангаяа «Баргажанай гол» редакциин оршуулагша Галсан Гармаев гэгшэд хэдэн уулзалгада удаа дараалан шүүхэдээ, гэдэргээ хашуулагшадай орондо — мүрысөөнэй хоёрдохи-гурбадахи һууринда гаража үрдибэ. Энээнһээ урда хоёр жэлдэ кубогай эзэн байһан Үүрэгэй багша Михаил Пашинский хоёр үдэр соо урагшагүйдэһэн байжа, дундуур шаг һууринда ябажа байгаа һэн.

Мүрысөөнэй һүүлшын — гурбадахи үдэр һонирхолтой зүйлнүүд үзэгдөө. Жаргал Раднаевай хойноһоо тэгүүлжэ ябаһан үндэр наһатай Даши Галсановай эсэнтэжэ, хоёр уулзалгада алдахадань, тэрээнэй урда орохо аргатай шатаршад бии болобо. Эндэ Галсан Гармаев бултанһаа урагшатайгаар наадаа. Һүүлшын уулзалгада тэрэ Пашинскиие илажа, бултанһаа урид мүрысөөгөө дүүргэжэ, абажа боломоор 17-һоо дүн хамта 13,5 очкотой болоод, «юун бологшо ааб?» гэн һагад байбал даа.

Тэмсэл бүри шангадаба. Шүүжэ ябатараа нэгэ муу ябадалаар алдажа, урмаяа хухаралган, урдуур ябагшадай гээгдэгшэдтэ шүүгдэлгэн... юрэдөөл, шатар хадаал шатар. Дүүрэлгэн тээшэ «манан дэгдэжэ», байдалшье элиржэ эхилбэ. Имагтал Жаргал Раднаев гансаараал Гармаевай урда орохо аргатай болобо. Зүгөөр тэрэ үлэһэн хоёр нааданда заабол шүүхэ ёһотой байгаа. Эндэ һанагдаагүй ушар тохёолдобо. Хойгуур ябаһан Соломон Раднаев тэмээгээ минитээр Эрдынеевтэй наадахадаа, алдаад, шүүгдэшоо ха юм. Һүүлдэнь Пашинскитай уулзахадаа, баһал буруу ябадал хэжэ, һүүлэй һүүлдэ урагшагүйдэшэбэ.

Тиихэдэнь наадаяа урид дүүргээд, хүлеэжэ байһан Галсан Гармаевые хэншье хүсэхэеэ болижо, тэрэ хоёрдохиёо дамжуулгын кубогта хүртэһэн байна. Ж. Раднаев хоёрдохи, Д. Галсанов гурбадахи һууринуудта гараа.

Н. ГАЛДАНОВ,
мүрысөөнэй судья.

ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

СПОРТЛОТО

Спортивна лотерейнүүдэй главна управлени 1986 оной ноябриин 9-дэ үнгэргэгдэһэн 45-дахи тиражай дүнгүүдые соголбо.

«45-һаа 6-ыень тааха спортлото»: 742.004 билет наадагдаа. Нэгэшье хүн зургаан номер таабагүй. Табан номер таагшад (23 карточка)—2.648 түхэриг, 4 номер таагшад (1.703 карточка)—39 түхэриг, гурбан номер таагшад (31.753 карточка)—3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ыень тааха спортлото»: 5.886.044 билет наадагдаа. Табан номер таагшад (38 карточка)—9.371 түхэриг, 4 номер таагшад (5.954 карточка)—95 түхэриг, 3 номер таагшад (168.814 карточка) 5 түхэриг абаха юм.

45-дахи тиражай биледүүдэй, мүн 36-дахиһаа 45-дахи тиражай наадануудта хабаадаһан 10 тиражай биледүүдэй шүүбэринүүд 1986 оной ноябриин 24-һөө декабриин 24 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1987 оной Гүрэнэй түсэб, СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1986 оной түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай»—СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ депутат Н. В. Талызинай хэһэн элидхэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. Н. В. Талызинай элидхэлэй түгэсхэл. «СССР-эй 1987 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба СССР-эй 1985 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай» — СССР-эй финансын министр депутат Б. И. Гостевой хэһэн элидхэл.

Гурбадахи хуудаһанда. Республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездые угтуулан. «Нэгэ һаналтанай студи» — Г. Рыбинагай статья. «Хуули бусаар ажалһаа гаргагдаа...»—А. Покацкиин статья. Уласхоорондын шэнжэлэл. ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Һонинууд» — суглуулбари. «Хүн газар дээрэ»—АПН-эй материал. Спортын һонинуудай дээжэһээ. Энэ һонирхолтой. «Ползунки үмдэһэн аад, Кавказай шэлэ дээгүүр...»—ТАСС-ай мэдээсэл. «Ой модон — эмшэлэгшэ» — Н. Потаповай корреспонденци (ТАСС). Прикаспи: экономи ба экологи—ТАСС-ай фото-мэдээсэл.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.50—Түрэһөөр 275 жэлэйнь ойдо. «Михайло Ломоносов» — 9 серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи фильм. 10.55 — «Дохёогсо үгыт. горнистнар!». 11.25—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.25—Шэнэ һонин. (12.30 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.30—Б. М. Кустодиев. Бэшэгүүд болон дурсалганууд. 17.20—Концерт. 17.45 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. **Улаан-Үдэ.** 18.15— Шэнэ һонин (буряадаар). 18.30—«Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». 19.10—«Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 19.35 — Мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00—«Хүгжэмтэ уулзалганууд». СССР-эй арадай артист, Социалис Ажалай Герой Б. Б. Ямпилов. **Москва.** 20.50—«Михайло Ломоносов» — 2-дохи фильм. 22.00—Время. 22.35 — Искусствын уран бэлигтэнэй концерт. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй дүнгүүд. Г. Каспаров—А. Карпов.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.30—Физикэ. 7-дохи класс. 10.00, 14.10 — Француз хэлэн. 10.55—Баримтата фильм. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Гоё һайханиие ойлгожо һураха. 11.35, 12.40 — Географи. 6-дахи класс. 12.05 — «Шатарай һургуули». 13.10 — «Ехэшүүлдэ шалгалта». 14.40—И. Н. Ульянов тухай. 15.10—Эдир программистнуудай бүхэсоюзна һургуули. 15.50—Шэнэ һонин. 18.15 — С. Рахманиновай фортепианна хүгжэм. 18.55—Инди тухай кинопрограмма. 19.05—Эрдэм ухаан ба ажабайдал. **Улаан-Үдэ.** 19.35 —Киноочерк. **Москва.** 20.00 — Баримтата фильм. **Улаан-Үдэ.** 20.50—Соносхолнууд. **Москва.** 21.00—«Амгалан нойрсогты. багашуул!». 21.20—«Элүүр энхэ байлга». 22.00—Время. 22.35 —«Расставание»—уран һайханай фильм. 00.15—Баримтата фильм. 00.35 — Мини-футболоор уласхоорондын мүрысөөн. Бразилиин ба Италиин командануудууд.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типограф... ственного комитета Бурятско... делам издательств, полигра... ной торговли. г. Улан-Удэ, ул... Н-00750. Заказ № 265. И...